

Қонунчилик ва ҳуқуқ-тартибот учун!

ПОСТГА

ГАЗЕТА 1930 ЙИЛ 12 МАЙДАН ЧИКА БОШЛАГАН • Ўзбекистон Республикаси ИИВ нашри • 2005 йил 14 апрель, пайшанба • 15 (3596)-сон

ЖАСУР САМАНДАРЛАР

КАСБИ

Ёнғин билан курашиш касбини танлаган кишилар алоҳида хислатлари ва сифатлари билан бошқалардан ажралиб туришади. Бу касб эгалари бугунги кунда мураккаб ёнғин техникасини эгаллаган, ўт ўчиришда маҳоратли, ёнғинларни ўчириш, олов офатини даф этишдаги қийинчиликларни енга олиш учун жисмонан чиниққан бўлишлари керак. Ҳақиқий ёнғин ўчирувчи – бу фидойи ва жасоратли кишидир.

Соҳа ходимларини тайёрлаш ва ёнғинга қарши кураш хизматини ташкиллаштиришда хорижий давлатларнинг илғор тажрибаларидан ҳам фойдаланиляпти.

Кейинги йилларда жаҳоннинг илғор фирма ва корхоналарида ишлаб чиқарилган ёнғин ўчириш техникалари, жумладан, махсус автомашиналар соҳа фаолиятига жадал кириб келди. Бу эса ёнғинларни тезда бартараф этиб, кишиларнинг жабрланиши, моддий ва маънавий зарарнинг камайишига олиб келмоқда.

Ёнғин ўчирувчилар бу соҳадаги шарафли анъаналарга содиқ қолишяпти. Ота кетидан ўғил, ундан кейин набира бу мардона – кўркмас самандарлар касбини давом эттиряпти. Ўт ўчирувчилар сулоалари кўпайиб бормоқда.

Суратларда: Тошкент шаҳар Бектемир тумани ЁХБ 3-ҳарбийлаштирилган ёнғин хавфсизлиги қисмининг экипаж сардори, катта сержант Шокир Асатуллаев ва ёнғин ўчирувчи, кичик сержант Суинат Саидмуродовлар; навбатдаги қақирув.

Абу КЕНЖАЕВ олган суратлар.

УШБУ СОНДА:

ДУНЁ ҲАФТА ИЧИДА

БОЛАЛАРГА

«СИЗ ШАҲИДЛАРСИЗ»

ДЕБ УҚТИРИШДИ

18

МАРДОНА АЁЛЛАР

20

ДўНГТИ ЎЗ 23

АФРИКА ҚИРАУЧУВ

Яқинда Кўргонтепа туманида бўлиб ўтган бир воқеа икки ўғрини кулгига қолдирди.

24

Ҳикмат излаганга ҳикматдир дунё

Инсон феъли қизиқ; ўзни танитиш учун роса югуради, ҳамма танигач эса ҳеч ким танимасин учун қора кўзойнак тақиб олади.

«Постга» газетасининг иловаси
УСЧИНЧИ ОЛАМ

HAYRATOMUZ VOQEALAR, BOLAJONLAR SAHIFASI, MUNAJJIMLAR BASHORATI, SKANVORD VA KROSSVORDLAR, HAJVIYA, XANDALAR, SPORT YANGILIKLARI, INTERNET XABARLARI.

Воқеалар, янгиликлар, хабарлар

МИНТАҚАВИЙ ЎҚУВ МАШҒУЛОТИ

Қарши шаҳрида Самарқанд, Сурхондарё ва Қашқадарё вилоятлари ИИБлари ҳамда шаҳар ва туман ИИБлари бошлиқларининг профилактика хизматига раҳбарлик қилувчи ўринбосарлари қатнашган бир ҳафталик ўқув машғулоти ўз ниҳоясига етди. Машғулотлар Ўзбекистон Республикаси ИИВнинг шу йил март ойидаги фармойиши билан тасдиқланган ўқув машғулоти Дастурига асосан олиб борилди.

Машғулотда профилактика хизмати ходимларига кўйиладиган талаблар, уларнинг ҳуқуқий, хизмат ва жанговар тайёргарлигини юксалтириш давр талаби эканлиги қайд этилди. Тингловчиларнинг билим олишлари ҳамда спорт билан шуғулланишлари учун ўқув марказида барча шароитлар яратиб берилганлиги катта аҳамият касб этди. Шу билан бир қаторда иштирокчилар Шаҳрисабз ҳамда Китоб туман ИИБларида ходимларга яратиб берилган шароитлар, ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш ва паспорт хизмати тизимларида амалга оширилаётган ишлар, юри-

тилаётган ҳужжатлар билан танишиб, ўзаро тажриба алмашдилар. Энг муҳими, дастурга киритилган мавзулар тажрибали раҳбарлар ҳамда малакали мутахассислар томонидан ҳам назарий, ҳам амалий тажрибалар асосида тингловчиларга етказилди.

Ўқув машғулоти якунида барча раҳбар ходимлардан синовлар қабул қилиниб, уларга махсус сертификатлар топширилди. Шунингдек, тингловчиларнинг дам олиш соатларини мазмунли ўтказиш мақсадида Қарши ва Шаҳрисабз шаҳарларидаги тарихий обидалар бўйлаб саёҳатлар уюштирилди.

Баҳодир ЭРҒАШЕВ,
лейтенант.

МУНОЗАРАЛАРГА БОЙ БЎЛДИ

Республика "Маънавият ва маърифат" Кенгашининг навбатдаги йиғилиши бўлиб ўтди. Йиғилишни Ўзбекистон Республикаси Бош вазири ўринбосари Рустам Қосимов олиб борди.

Йиғилиш иштирокчилари республикамизнинг бир қатор вилоятлари маънавият ва маърифат кенгашлари фаолиятининг таҳлилига оид маърузаларни тингладилар. Республика "Маънавият ва маърифат" маркази раҳбари ўринбосари С. Олимов Ички ишлар вазирлиги тизимида маънавий-маърифий ишларни қисқача таҳлил қилиб, бу борада олиб борилаётган ишлардаги ютуқ ва камчиликларга тўхталди.

Йиғилишда Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазири ўринбосари, полковник А. Шарафутдинов ҳам иштирок этиб, сўзга чиқди.

Ўз мухбиримиз.

Наврўз байрами шодиёналари давом этаётган кунларда Сирдарё вилояти Ховос туманидаги "Шарқобод" маҳалласида янги бино фойдаланишга топширилди. Маҳалла гузаридида қад кўтарган бу бинода милиция таянч пункти жойлашди. Ҳар томонлама зарур шарт-шароитлар яратилган масканнинг бунёд этилишида туман ҳокимлиги ва ички ишлар бўлими раҳбарияти ташаббус кўрсатди. Бир қатор корхона ва ташкилотлар қурилиш материалларидан ёрдам қилдилар.

— Янги бинода фуқароларни қабул қилиш, улар билан профилактик ишлар

ҲАР КУНИМИЗ НАВРЎЗ БЎЛСИН

— Умумхалқ Наврўз байрами кенг ва обод маҳаллаларда, кундан-кунга чирой очаётган шаҳарларимизда, ташкилот ва корхоналарда катта тантаналар билан нишонланмоқда. Шундай шодиёна кунларда ички ишлар идоралари ходимлари юртимизда тинчлик ва осойишталикни таъминлаш, жиноятчиликнинг олдини олиш, унга қарши кураш ва намунали жамоат тартибини сақлаш каби асосий вазифаларини муваффақиятли адо этмоқдалар. Зеро, ички ишлар идоралари ходимлари зиммасига она-Ватанга сидқидилдан хизмат қилиш вазифаси юкланган экан, бу иш нақадар шарафли бўлса, шунчалик масъулиятли ҳамдир. Бу йўлда барча ҳамкасбларимизга муваффақиятлар ёр бўлсин. Яна бир бор гўзаллик, меҳр-саховат байрами билан қутлайман, — деди у табрик сўзида.

Шундан сўнг навбат шўх куй-қўшиқларга берилди. Халқимизнинг сеvimли санъаткорлари- Фуломжон Ёқубов, Икромжон Бўронов, Фиёс Бойтоев, Мавлуда Асалхўжаева, Илҳомжон Фармонов, Ойпопук Эшонхонова, Феруза Жуманиёзовалар ижросидаги дилрабо кўшиқлар ҳамда аскиячиларнинг ҳазил-мутойибалари даврага ўзгача файз бағишлади.

Хизмат пайтида ҳалок бўлган 25 нафар ходимнинг оила аъзоларига эсдалик совғалари топширилди.

Қобилжон ШОКИРОВ.

Суратларда: байрам тадбиридан лавҳалар.

Абу КЕНЖАЕВ олган суратлар.

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН Республикаси Ички ишлар вазирлиги ва қуйи тизимларида ҳам "Наврўз" байрами ўтказилди.

Нукус шаҳридаги "Нео" кафе-сида барча туман ва шаҳар ИИБлари, ички ишлар идораларининг 250 дан ортиқ фахрийлари ва илғор ходимларига байрам дастурхони ёзилди. Байрамга йиғилганларни Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси

Кўмита бошлиғи Б. Жарекеев, Вазирлар Кенгаши бошлиғининг биринчи ўринбосари Б. Муртазаев, республика прокурори Х. Ҳалимовлар қутлади.

Ўзбекистон Республикаси ИИВнинг буйруғига асосан айрим ходимларга навбатдаги махсус унвонлар тантанали равишда топширилди. Байрамда Ўзбекистон халқ артистлари Мирзагул Сапаева, Гулхатийша Аймбетова каби санъат усталари ва маҳаллий бадийий ҳавас-

корлар тўғараги аъзоларининг концерти намойиш этилди. Бир юз элик нафар фахрийларга вазирликнинг совғалари топширилди.

Ички ишлар вазирлигининг барча тизимларида хизмат вазифасини бажаришда ҳалок бўлганларнинг, ногиронларнинг ва ички ишлар идоралари фахрийларининг, беморларнинг оилаларидан хабар олиниб, имконият доирасида ёрдам кўрсатилди.

Дурдибой ХУДОЙШУКУРОВ.

БАЙРАМ ТУҲҒАСИ

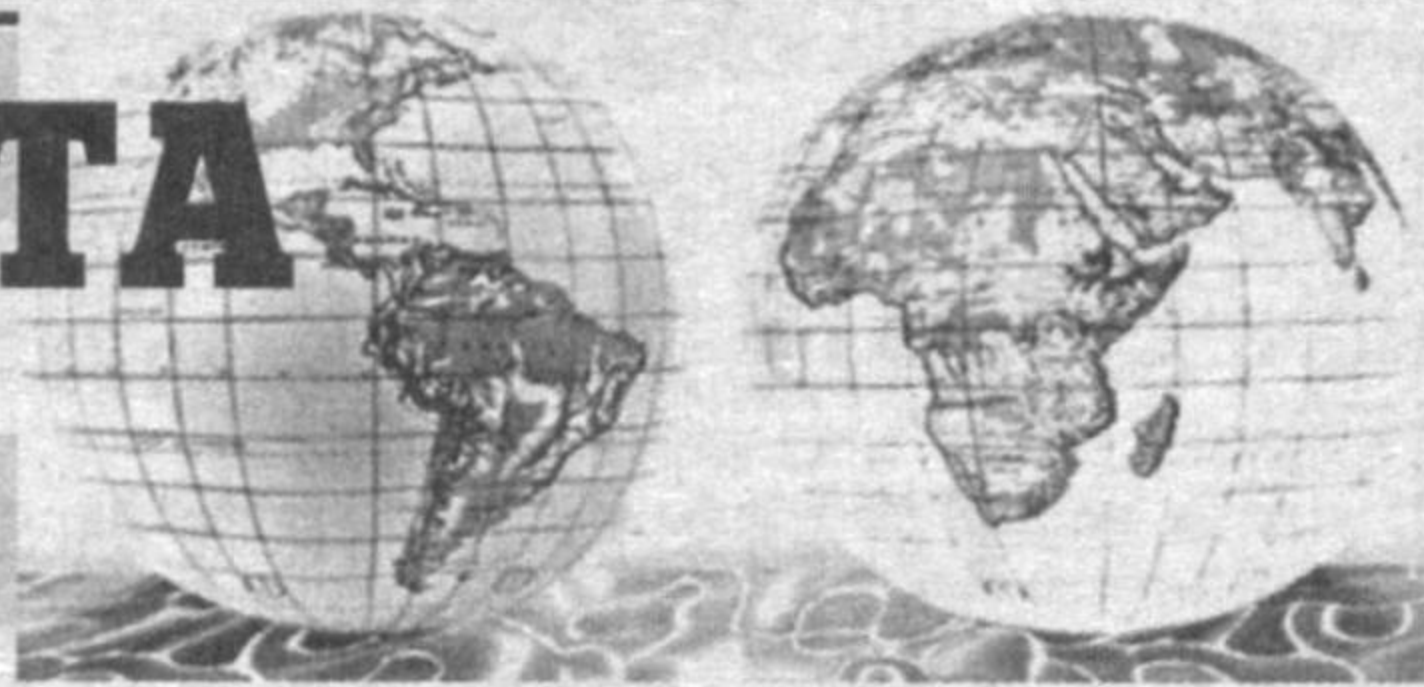
олиб бориш учун яратилган қулайликлардан мамнунмиз, — деди профилактика инспектори, майор Искандар Курбонов. Маҳаллада жиноятчиликнинг олдини олиш, унга қарши кураш, тинчлик-осойишталикни сақлаш, фуқаролар хавфсизлигини таъминлаш учун маҳалла фаоллари билан биргаликда, ҳамкорликда янада самарали ҳаракат қилаверамиз.

Баҳор айёми кунларида бинонинг очилиши маросими бўлиб ўтди. Унда вилоят ҳокими А. Жалолов, вилоят ИИБ бошлиғи, полковник Х. Сарабеков, вилоят "Маҳалла" жамғармаси раиси Р. Абдурахмонов ва бошқалар сўзга чиқдилар.

Умрзоқ ҒАФҒОРОВ,
катта сержант.

Суратда: янги милиция таянч пункти.

ДУНЁ ҲАФТА ИЧИДА

ЗҶРАВОНЛАР

Сешанба куни Германиянинг Эннепетал шахрида номаълум киши мактаб ўқувчиларини гаровга олди. Аввалига зўравон йўловчи ташийдиган автобусни эгаллади. Ҳайдовчига пичоқ ўқталиб тўхташни буюрди. Сўнг тўрт нафар ўқувчини мажбуран ўзига эргаштириб, хусусий уйлардан бирига кириб яширинди. Гувоҳларнинг айтишича, жиноятчининг ўқотар қуроли йўқ эди. Тезда полициячилар террорчи жойлашган уйни ўраб олишди.

Баъзи болалар унинг кўлидан қочишга муваффақ бўлишди. Уларнинг айтишича, жиноятчи: "Менинг болаларим Эронда. Мен оилам билан бирга бўлишни хоҳлайман. Сизларга ҳеч бир ёмонлик қилмайман. Ҳаммаларингни худди ўзимнинг боламдек яши кўраман", – деган.

Полиция гаровдаги ҳамма болаларни кутқаришга муваффақ бўлди. Махсус операциянинг тафсилотлари ошкор қилинмапти. Маълумотларга қараганда, террорчининг ёши 50 ларда. У маст ҳолатда жиноят содир этган бўлиши мумкин.

Айниқса, жанубий мамлакатларда бундай ҳодисалар тез-тез юз бериб туради. Ўтган ҳафта қуролланган киши Эрон шимолидаги бошланғич мактабга кириб, осмонга ўқ узиб, бир гуруҳ ўқувчилар ва ўқитувчиларни гаровга олди. Мактаб биносини махсус бўлинма ва полиция ходимлари қуршаб олишди.

Махсус операция чоғида қон тўкилишининг олди олинди. Музокаралар муваффақиятли тугади. Орадан икки ярим соат ўтиб, террорчи полицияга таслим бўлди. У Калашников автомати билан қуролланган эди.

Японияда ҳам шунга ўхшаш воқеалар тез-тез юз бериб туради. Мамлакат ҳукумати бундан қаттиқ ташвишда. Ҳатто тез орада барча таълим ва тарбия муассасаларида полиция патруллари хизмат ўтай бошлаши мумкин. Япония Бош вазири Д. Коидзуми ўқитувчиларга мурожаат қилиб, фақат полициячиларга ишониб қолмасдан, ўзлари ҳам зўравонларга қаршилик кўрсатишга тайёр туришга чақирди.

ОСТАНКИНОДА ЁНГИН

Москвадаги "Останкино" телемарказида ёнгин юз берди. Фалокат ҳақидаги хабар соат 18.45 да олинди. Ёнгини ўчириш учун телемарказга 27 та ўт ўчириш жамоаси ва жабрланганларни кутқариш мақсадида бир неча кутқарувчилар отряди етиб келди. Ёнгин икки соат ичида ўчирилди.

Ҳозир воқеа сабаблари ўрганилапти. Москва шаҳар прокурори Анатолий Зуевнинг айтишига қараганда, асосий сабаблардан бири қисқа туташув бўлиши мумкин. Бундан ташқари бошқа тахминлар ҳам кўриб чиқилапти. Миш-мишларга қараганда, Муз-ТВ фаолиятига халал бериш учун атайлаб ёнгин чиқарилган бўлиши эҳтимол ҳам бор. Оқибатда 200 м² майдон зарар кўрди, баъзи дастурлар, жумладан Муз-ТВ, 7-ТВ дастурлари, бир қанча радиостанцияларнинг иши вақтинча тўхтатилди. Телемарказдан 400 кишини хавфсиз жойга кўчиришга тўғри келди.

ЗЕНИТ – РАКЕТА КОМПЛЕКСИ ҲАМ БОР ЭКАН

Чеченистоннинг Догистон яқинидаги тоғли ҳудудда Россия федерал кучлари ва жангарилар ўртасида отишма юз берди. Тўқнашув чоғида икки жангари ўлдирилди. Улардан бири тахминларга қараганда араб. Қолганлари яширинишга муваффақ бўлишди. Разведка маълумотларига қараганда, террорчилар Шомил Басаев гуруҳи аъзолари бўлиши мумкин.

Жангарилардан кўчма зенит-ракета комплекси ўлжа олинди. Генерал-майор Илья Шабалкиннинг сўзларига қараганда, айнан шу қурол ёрдамида Грознийда федерал кучларнинг самолёт ва вертолётларига ўт очилгани эҳтимол бор.

Махсус операция ўтган якшанба куни бошланган эди. Саккизинчи апрелда Грозний шахрида Шомил Басаевнинг қидирувда бўлган энг яқин ёрдамчиларидан бири – Адам Тенсуркаев ўлдирилди. У Чеченистон Республикасининг бешта туман маъмурияти раҳбарларига қарши террорчилик ҳаракати тайёрлашда айбланаётган эди.

Сўнгги пайтларда Чеченистон ҳудудиде жангариларнинг кўплаб қурол-аслаҳа омборлари топилди. Энди, яъни уларнинг кўчма зенит-ракета комплекси ўлжа олинган, ҳавода патруллик хизматини ташкил этиш осонлашади.

ЯНА ЕР СИЛКИНДИ

Жануби-Шарқий Осиё ҳамон сейсмик жиҳатдан фаол минтақалигича қолмоқда. Яқинда Суматра ороллари яқинида яна ер силкинди. Унинг кучи Рихтер шкаласи бўйича 6,1 баллни ташкил этди. Ҳокимият вакиллари жабрланганлар ва вайронагарчиликлар ҳақида ҳозирча маълумот беришгани йўқ.

Душанба куни эрталаб Япониянинг Хонсю оролида ҳам олти баллик zilзила қайд этилди. Натижада Токиодаги осмонўпар бинолар чайқалди, электропоезлар қатнови тўхтатилди. Япония пойтахти яқинидаги халқаро аэропортнинг бир неча учиш-қўниш йўлакчаси ёпилди. Жабрланганлар, вайронагарчиликлар йўқ. Фақат баъзи уйларнинг ойнаси синди, холос. Суматрада ҳам, Японияда ҳам zilзила юз бериши билан одамлар ваҳимага тушиб, кўчага югуриб чиқишди.

КОНГРЕССНИ ПОРТЛАТМОҚЧИ ЭДИ

Тушга яқин қора костюм кийган киши АҚШ Конгресси жойлашган Капитолий биноси олдида айланиб юрарди. Тўсатдан кўлидаги жомадонларини ерга қўйиб, ўзини ва атрофидегиларни портлатиб юбормоқчи эканини айтди. Уша пайтда у Сенатдаги республикачилар партияси етакчиси Билл Фрист ва Вакиллар Палатаси спикери Денис Хастертнинг кабинетлари рўпарасида турарди.

Капитолий қўриқчилари бинони ўраб олишиб, мерганлар ва полиция махсус бўлинмасини ёрдамга чақирди, яқин атрофда жойлашган хоналардагиларни хавфсиз жойларга кўчиришди. Номаълум террорчи музокара олиб боришга кўнмагач, махсус бўлинма ходимлари уни ерга йиқитиб қўлга олишди. Текширишлар чоғида жомадонларда ҳеч қандай портловчи модда йўқлиги аниқланди.

ШУНАҚАСИ ҲАМ БЎЛАРКАН

Баъзан оддийгина оилавий келишмовчиликлар катта жанжалга айланиб кетиши ҳеч гап эмас. Мабодо жанжаллашаётганлардан бирининг қуроли бўлса-чи?!

АҚШнинг Нью-Жерси штатида ўтган куни эрталаб маҳаллий вақт билан соат 7.00да Алмут Сандерс деган киши собиқ хотини ва тўрт ойлик қизини мажбуран олиб кетмоқчи бўлди. Бунга қаршилик кўрсатган қайнатасига тўппончадан ўқ узиб, оёғидан яралади. Сўнг аёл билан қизини мажбуран машинасига ўтқазиб, йўлга тушди. Сандерс йўлда тўхтаганида, машинасини полициячилар ўраб олишди.

Зўравон полиция ходимларига қизи билан хотинини ўлдириб, сўнг ўз жонига қасд қилмоқчи эканини айтди. Аммо ҳеч қандай талаб илгари сурмади. Ҳуқуқ-тартибот посбонлари уч соатлик музокарадан сўнг эси оғиб қолган Алмутни гаровга олинганларни қўйиб юборишга кўндиришди. Яраланган қайнатага тиббий ёрдам кўрсатилди. Ҳозирча воқеа сабаблари номаълум. Аммо собиқ оила бошлиғи ўтган душанба куни ҳам жанжал кўтарган экан.

Дунёда энг демократик мамлакат ҳисобланадиган АҚШда одамларни гаровга олиш тез-тез қайд этилади. Апрель ойи бошларида мамлакат Федерал тергов бюроси агентлари турмадан қочиб, ўн йил давомида бир аёлни гаровда сақлаган қотилни қўлга олгани ҳақида хабар қилинган эди.

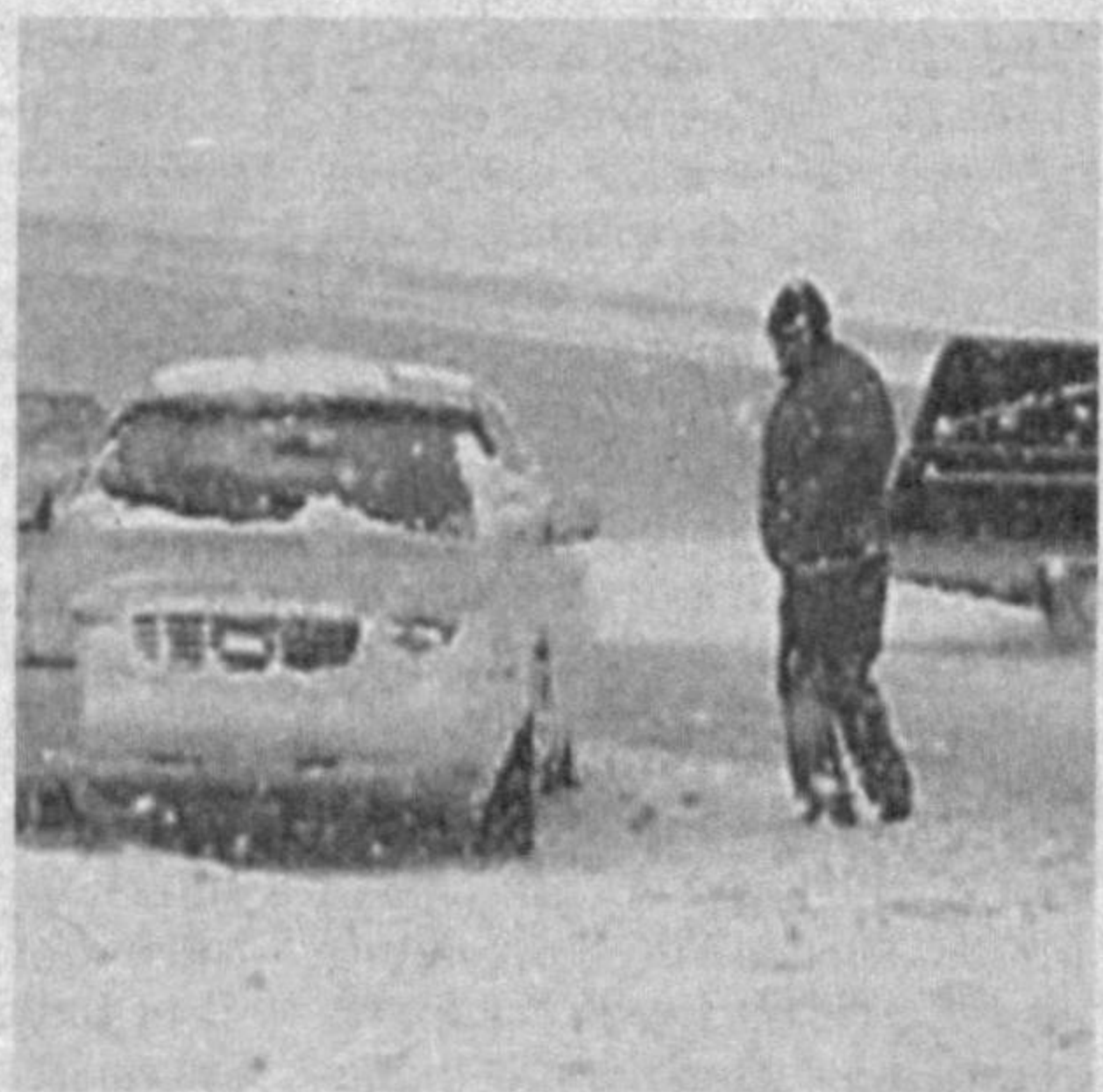
У ҳайкалтарош Рэндольф Дайл бўлиб, қаратэ бўйича мурабийни ўлдиргани учун умрбод қамоқ жазосига ҳукм қилинган эди. Бир куни қамоқхонадан қочишга муваффақ бўлади. Назоратчилардан бири – Бобби Паркернинг хотинини гаровга олиб яширинади. Қотилнинг айтишича, ўн йил давомида ўз асираси билан ишқий яқинлик қилмаган.

Паркер хоним гаровда бўлганми ёки Дайл билан ўз хоҳишига кўра ўн йил давомида бирга яшаганми – бу борада ҳуқуқни муҳофаза қилиш идораларининг ходимлари турлича фикрда. Аёлнинг айтишича, у Рэндольф "Агар қочиб кетсанг, оила аъзоларингни ўлдираман", деб пўписа қилгани учун қочишга ҳаркат қилмаган. Қўни-қўшилларнинг гапларига қараганда, улар фақат маҳаллий дўконга бирга боришган, ҳатто тузук-қуруқ ўзаро гаплашишмаган ҳам. Аёл бемалол шаҳарда юрган, маҳаллий паррандачилик фабрикасида ишлаган – жўжаларни парвариш қилган.

У ўн йил давомида қизларига бир неча марта кўнғироқ қилиб: "Мендан хавотир олманглр, соғ-саломатман. Сизларни яши кўраман", – деган. "Америкада қидирилаётган хавфли жиноятчилар" телекўрсатувининг Рэндольф Дайлга бағишланган сони намойиш этилган, унинг қўшилларидан бири полицияга кўнғироқ қилган. Полициячилар эса Федерал тергов бюросини хабардор этишган.

ТУРМАЛАР ҲАМ ЁПИЛДИ

Олимларнинг. Ер юзиде иқлим тубдан ўзгараётгани ҳақидаги фаразлари тўғри чиқаяпти, чоғи. АҚШнинг Колорадо штатида қор бўронлари давом этмоқда. Бир неча соат ичида баъзи туманларда 30 см қалинликда қор ёғди. Синоптикларнинг тахминларига кўра, штатнинг пойтахти бўлган Денвер шахри атрофида унинг қалинлиги 75 сантиметрга етиши мумкин. Шаҳарда ва унинг теварагида атрофни кўриш ниҳоятда қийинлашган, шамолнинг тезлиги секундига 20 метрга етган.

Кўп жойларда электр тармоқлари ишдан чиққан. Фронт Рэндж туманида 11 минг киши яшайдиган хонадонлар электр таъминотисиз қолди. Баъзи автомобиль йўлларида яхмалак бўлиб, қатнов тўхтатилди. Мактабларда машғулотлар бўлмаяпти. Ҳатто Колорадодаги учта турмага маҳкумларнинг яқинлари кўргани келиши ҳам тўхтатиб қўйилди. Штат тарихида буннақаси ҳали бўлмаган эди. Одатда бу пайтлар Колорадода ҳавонинг ҳарорати +20 даражани ташкил этарди.

ҚУРБОНЛАР ЙЎҚ

Алматидаги вагон таъмирлаш заводидаги металл қуйиш цехининг томи кулаб тушди. Бунинг оқибатида етти киши тан жароҳати олди. Воқеа туши танаффус пайти юз берди. Шунинг учун 28 киши ишлайдиган бинода 19 ишчи бор эди. Жароҳатланганларнинг беш нафари шифохонага ётқизилди, улардан икки киши оғир аҳволда. Яна икки ишчи воқеа жойида тиббий ёрдам кўрсатилди.

Маърифат дарси

Инсон ўз тарихи, аждоқлари, ўтмишни чуқурроқ билгани, мозий саҳифаларини ўқиб ўргангани сари Ватанига, халқига бўлган меҳр-муҳаббати ортиб боради, содиқлик ҳислари мустаҳкамланади. Шунинг учун ҳам тарихни шуңчаки ўрганиш эмас, онгли равишда билиш, тушуниб етиш керак. Собик иттифоқ даврида умум таълим мактабларида, олий ўқув юртралида ўқувчи ва талабаларга туронзаминда яшган ота-боболаримиз, аждоқларимиз ҳақида жуда кам маълумот берилган. Ваҳоланки, бизнинг Ватанимиз умумжаҳон цивилизациясининг бешиқларидан бири бўлганини бутун дунё тан олмоқда. Жаҳон илм фани, маданият ва адабиётига бекиёс ҳисса қўшган улук

тининг пойтахти бўлиб келган Самарқанд шаҳридаги Шердор, Тиллақори, Улуғбек мадрасалари шарқ меъморчилигининг бебахо дурдоналаридан бўлиб қолмоқда.

Регистон майдонида бунёд этилган бу бинолар ўзининг жозибатор кўриниши билангина эмас, қурилиш сифатининг аъло даражада бўлгани, ишлатилган материалларнинг ўта пишиқлиги, иқлим шароитига мослиги, чидамлилиги билан ҳайратланарлиқдир. Яна бир томони мадрасаларда таҳсил олувчиларга машғулот ўтиш учун ҳам қулай қилиб қурилган. Қишининг аёзли кунларида ҳужралар иссиқ, жазирама ёз кунлари эса салқин бўлиши меъморларнинг маҳоратли эканидан далолат беради.

ТАРИХИЙ ХОТИРАСИЗ КЕЛАЖАК ЙЎҚ

боболаримизнинг номи етти иқлимда машҳур. Улар томонидан ёзиб қолдирилган бебахо асарлардан ҳозирги кунда ҳам фойдаланилиб, илму фанда қўлланиляпти.

Юрда тинчлик, осойишталикни сақлаш фуқаролар хавфсизлигини таъминлаш ҳар бир тузумда ўзига хос тарзда амалга оширилган. Шунингдек, сипоҳлар, яъни аскарларга ҳарб илмини ўргатиш, жисмоний чиниқтиришнинг қандай амалга оширилгани ҳақида билиш, ўрганиш фойдадан ҳоли бўлмайди. Мамлакатимиздаги ҳар бир фуқаро, жумладан, ички ишлар ходимлари ҳам Ватанимиз, халқимиз тарихини яхши билишлари, ўрганишлари ва бунга интилишлари зарур. Чунки тарихни билмай туриб, келажаққа қадам қўйиб бўлмайди.

Тарихда кўп жажонгашта шоҳлар, қироллар, император, султонлар ўтган. Улар орасида Чингизхон каби вайронагарчилик қилганлари ҳам бор. Бироқ гўзал шаҳарлар бунёд этган шоҳларнинг номи улуғлигини бобомиз Соҳибқирон Амир Темур мисолида кўриш мумкин. Чингизхон туронзаминни босиб олганда гуллаб яшнаган шаҳарларни вайронага айлантириб, бор мол-мулкни ташиб кетди. Унинг авлодлари ҳам бирор бир бино бунёд этмай, фақат талончилик қилишдан нарига ўтмади. Соҳибқирон Амир Темур эса ўз давлати сарҳадларини кенгайтирар экан, жангда бузилган, шикастланган биноларни қайта қурдирди, таъмирлатди. Бунга тарих саҳифаларида мисоллар кўп. Ўтган яшанба кун улуғ бобомиз таваллудининг 669 йиллиги нишонланган кунларда юртимизга ташриф буюрган хорижлик тарихчи олимлар ҳам Соҳибқирон Амир Темурнинг бунёдкорлик ишларини алоҳида таъкидлаб ўтдилар.

Ҳозирги кунда ҳам ўзининг гўзаллиги, меъморий бетакорлиги билан жаҳон аҳлини лол қолдириб келаётган юртимиздаги тарихий обидаларнинг аксарияти Темур ва унинг авлодлари даврида бунёд этилди. Темурийлар салтана-

Бинолар пештоқи, минораларда, ровоқларда, кўза яққол кўринадиган жойларида Куръони Карим сураларидан оятлар араб ёзувининг турли усуллари қўлланилиб битилган.

Гарчи шўролар даврида ҳам Самарқанд, Бухоро, Хива шаҳарларига кўплай сайёҳлар келиб турса-да, тарихий обидаларни таъмирлашга кўп аҳамият берилмади. Мустақиллик йилларида Самарқанд шаҳридаги Регистон майдони, Гўри Амир мақбарасининг атрофи ободонлаштирилиб, обидалар қайта таъмирланди ва ҳақиқий зиёратгоҳларга айлантирилди.

Бухородаги тарихий обидалар ўзига хос услубда қурилган. Бухорои-шариф номи билан машҳур шаҳарда Темурийлардан аввал ва ундан кейин қурилган муҳташам бинолар, мадраса, масжидлар ўзини кўз-кўз қилиб савлат тўкиб турибди.

Хива шаҳри меъморий обидалар мажмуи нодирлиги ҳисобга олиниб ЮНЕСКО қарорига биноан музей-шаҳар деб эълон қилинган. Шоҳ саройлари билан бирга бозор расталари, тимлар, мадрасалар Шарқнинг бошқа шаҳарларида учрамайди.

Тошкент шаҳри қадимдан карвонсарой, бозор, меҳмонхона, ҳунармандчилик расталарига бой бўлган. Шу билан бирга кўплай масжид ва мадрасалар қурилган бўлиб, айни кунларда уларнинг аксарияти яна илми толиблар, намозхонлар билан гавжум.

Ҳозирги кунда бунёд этилаётган кўплай биноларда, хусусан масжидларда шарқ меъморчилиги анъаналарининг давомини кўриш мумкин. Нақшикор пештоқлар, айвонлар, ўта нозик дид билан безатилган деворларда тарих нафаси уфуриб турибди.

Соҳибқирон Амир Темур таъбири билан айтганда Самарқанд, Бухоро, Хива, Шаҳрисабз, Тошкент, Қўқон шаҳарларидаги маҳобатли биноларни кўрган ҳар қандай киши тарихимиз қандайлигини билиб олади.

Шуҳрат МУРОДОВ.

Сиёсий-ижтимоий сабоқ

РЕСПУБЛИКАМИЗ ИҚТИСОДИЙ ТАРАҚҚИЁТИДА ХОРИЖИЙ ИНВЕСТИЦИЯЛАРНИНГ АҲАМИЯТИ

Собик шўролар даврида иттифоқ таркибига кирган республикалардаги барча ишлаб чиқариш тизимлари бир-бирига боғлиқ бўлган. Ҳатто бир корхонада тайёрлаш мумкин бўлган оддий рўзғор буюмининг қисмлари турли шаҳарлардаги заводларда ясалган ва келтирилиб жамланиб, йиғилган. Иттифоқ тарқаб кетгандан кейин барча республикалардаги завод, фабрикаларда катта узилиш бўлди. Хомашё, бутловчи қисмлар, деталларнинг ўз вақтида етиб келмаслиги сабабли кўплай буюм, ашё, машина-механизмлар ишлаб чиқариш тўхтаб қолди.

Бундай узилиш республикамизни ҳам четлаб ўтмади, иқтисодиёт жиддий зарар кўрди. Саноат корхоналарида ишлаб чиқаришнинг камайиши ёки бутунлай тўхташи эса кўплай фуқароларнинг ишсиз қолишига олиб келди. Гарчи Ҳамдўстлик давлатлари билан иқтисодий алоқаларни тиклашга келишилган бўлса-да, саноат корхоналарини аввалгидек ишлаб кетишига эришиб бўлмасди. Яна бир томони энди жаҳон бозорида рақобатлаша оладиган, ички бозорда замонавий, сифатли ва арзон маҳсулотлар ишлаб чиқариш керак эди. Хорижий давлатлар тажрибасини ўрганиш иқтисодиётни тиклаш ва уни ривожланиш йўлига бошлашнинг имкониятларини очиб берди. Иқтисодиёти мустаҳкамланиб олган ва ана шу йўлда жадал бораётган давлатларда инвестицияларнинг аҳамияти катта эканлиги маълум бўлди. Президентимиз И. Каримов қайси бир хорижий давлатда бўлмасин ёки чет эл раҳбарлари, номдор, йирик компаниялар бошлиқлари, бизнесменларни қабул қилмасин республикамизда қўшма корхоналар очиш, янгидан барпо этиш учун ҳамкорлик қилишга имконият катта эканлигини таъкидлади. Хорижий давлатлардан инвестицияларнинг кириб келиши билан саноат ишлаб чиқаришда сезиларли силжишлар рўй бера бошлади.

Маълумки, илгари республикамизда етиштириладиган пахтанинг 7-8 фоизигина қайта ишланарди, холос. Қолгани хомашё сифатида сотиларди. Хомашё сотиш билан бойиш мушкул, албатта. Шу боис ҳам хориждаги тўқимачилик саноатига иқтисослашган корхона ва фирмалар иштирокида пахта қайта ишлаш, калава, газлама тайёрлаш йўлга қўйилмоқда. Айни кунларда республикамизнинг деярли ҳамма вилоятларида Туркия, Австрия, Корея, Хитой, Япония ва бошқа давлатлар фирмалари билан ҳамкорликда қурилган, ташкил этилган тўқимачилик корхоналари ишлаб турибди. Ўтган йилнинг охирига келиб, етиштирилган пахтанинг 30 фоизига яқини республика-

мизнинг ўзида қайта ишланиб, тайёр маҳсулот ҳолига келтирилиб, хорижий давлатларга экспорт қилишга эришилди. Бунинг афзаллик томонлари кўп, албатта. Биринчидан янги корхоналарнинг очилиши билан кўплай ишчи ўринларга эга бўляпмиз, жаҳон андозаларига жавоб берадиган, бозорда рақобатбардош маҳсулотлар эса хазинани бойитяпти. Келгусида жами пахтанинг 65-70 фоизини тайёр маҳсулотга айлантириб, жаҳон бозорига чиқариш мўлжалланмоқда. Бунга имкониятлар етарли. Энг муҳими, республикамизда қўшма корхона очиган қизиқайётган сармоядорлар сони ортиб борапти.

Пойтахтимиз Тошкент, Самарқанд, Чирчиқ, Андижон шаҳарларида ишлаб чиқариш тўхтаб қолган йирик корхоналар замирида кичик корхоналар ташкил этиш йўлга қўйилгани ҳам алоҳида таъкидлаб ўтиш жоиз. Хорижлик саноатчилар иштирокида йирик корхоналарнинг тайёр цех ва участкалари таъмирланиб, қайта созланиб, замонавий асбоб-ускуна, дастгоҳлар ўрнатилиб, янги маҳсулотлар тайёрлаш йўлга қўйилляпти. Масалан, Тошкент трактор заводида минитракторлар йиғилмоқда. Улардан, бог, токзор, иссиқхоналарда фойдаланиш жуда қулай.

Мамлакатимизда нафақат пахта, шунингдек мева, узум ва сабзавотларни қайта ишлаб хорижий давлатларга сотиш имконияти ҳам кенг. Республикамиз азалдан ўзининг ширин-шакар неъматлари билан машҳур. Хорижда эса бунга талаб катта. Айни кунларда Шаҳрисабз, Янгийўл, Намаңган ва бир қатор шаҳарларда фаолият кўрсатаётган қўшма корхоналарда тайёрланаётган мева, узум, сабзавотлар шарбатлари, консервалари, қоқилар, туршак, майизлар аллақачон европаликлар дастурхонига етиб борди.

Шу ўринда йирик корхоналарда замон талабига мос маҳсулотлар ишлаб чиқариш йўлга қўйилаётгани ҳам айтиб ўтиш жоиз. Тошкент самолётсозлик ишлаб чиқариш бирлашмасида яна аввалгидек йўловчи, юк ташиш самолётлари тайёр-

ланапти. Асосан хорижий давлатлар буюртмаси асосида йиғилаётган самолётлар учун бутловчи қисмлар Россия, Украинадан келтириляпти. “Ўзкабель” ҳиссадорлик жамиятида германиялик ишбилармонлар жаҳон бозорида энг чаққон ўтказгичлар тайёрлашда ўз сармоялари билан иштирок этишяпти.

Қўшма корхоналар ташкил этиш асосида республикамизда саноатнинг янги тармоғига асос солинганига алоҳида тўхталиб ўтиш лозим. Кореянинг DAEWOO компанияси билан ҳамкорликда ташкил этилган Асака шаҳридаги автомобиль заводининг шуҳрати оламга ёйилди. “Нексия”, “Дамас”, “Тико”, “Матиз”, “Ласетти” автомобилларини жаҳоннинг ўнлаб мамлакатларида учратиш мумкин. Самарқанд шаҳридаги “СамКочАвто” корхонасининг автобус, юк автомашиналарига ҳам талаб тобора ортиб бормоқда. Туркияликлар билан ҳамкорликда ташкил этилган бу қўшма корхонада келгусида янги, замонавий автомашиналар тайёрлаш режалаштирилган.

Бундан ташқари республикамизнинг қатор шаҳарларида, вилоятлар марказларида энгил саноатнинг бир неча турлари, жумладан, пойабзал, кийим-кечак тиқиш ва бошқа маҳсулотлар ишлаб чиқариш бўйича чет давлатларнинг фирма ва компаниялари билан қўшма корхоналар ташкил этилган ва улар жадал суръатларда ишлаб турибди. Шу боис ҳам мамлакатимизнинг экспорт қилинаётган маҳсулотлар турлари ва ҳажми йилдан-йилга ошиб борапти. Шу боис ҳам Президентимиз ва ҳукуматимиз томонидан хорижий инвестицияларни жалб этган ҳолда қўшма корхоналар ташкил этиш, ишлаб чиқариш кўламини ошириш, янги ишчи ўринларига эга бўлишга катта аҳамият берилляпти. Қуни кеча матбуотда эълон қилинган Президентимизнинг “Тўғридан-тўғри хусусий хорижий инвестицияларни жалб этишни рағбатлантириш борасидаги қўшимча чоратадбирлар тўғрисида”ги Фармони фикримизнинг далилидир.

Республикамизда фаолият юритаётган қўшма корхоналар ҳақида кўп илиқ гаплар айтиш мумкин. Уларнинг сони янада кўпайиб, нафақат ички бозорни тўлдириш, жаҳон бозорига харидорбоп маҳсулотлар чиқариб, иқтисодиётни мустаҳкамлашга хизмат қилиши шубҳасиз. Бунинг учун мамлакатимизда имконият, шароит бор, кафолатланган ва қонун билан ҳимоя қилинади.

Содриддин ШАМСИДИНОВ.

Мулоҳаза

Кармана туманида ички ишлар ходимлари, маҳалла оқсоқоллари, таълим муассасалари раҳбарларига "Терроризмнинг илдизлари" хужжатли фильми намойиш этилди. Сўнг Навоий вилояти ИИБ ЖК ва ТҚКБ масъул ходимларидан бири сўз олиб, фильмнинг моҳияти, аҳамияти, терроризмнинг асл мақсадларини мудҳиш оқибатлари ҳақида куюниб гапирди. У сўзини тугатгач, маҳалла оқсоқолларидан бири кун тартибидagi асосий масала қилиб, туманда мол ўғирликлари юз бериб тургани, қишлоқларида ҳам икки ойлар бурун уч бош қорамол ўғирланганини айтиб, ўғирларнинг тутилган-тутилмагани ҳақида аниқ маълумот беришларини сўради. Бошқа бир оқсоқол маҳалла побонларининг тунги навбатчилигини ташкил этишдаги муаммолар, кечаси бемаҳалда бирор оилада жанжал бўлиб қолса тез етиб боришлари учун машина зарурлигини айтди. Қайсидир мактаб директори компьютер синфидан ноябрь ойида ўғирланган айрим жиҳозлар ҳануз топилмаганини эслатиб, ўғрини қачон тутасизлар, деб сўради. Кимдир ана шунақа ўғирлар ўзи яшайдиган ёки жиноят содир этган маҳаллада кўргазмали суд қилиш керак, деган таклифни ўртага ташлади. Хуллас, ҳар ким ўзини қийнаган, ўйлантирган муаммони кўтарарди. Қарасам, асосий масаладан анча четлашиб кетаяпмиз. Сўз олганимда, авваломбор юқоридагига ўхшаш саволлар, муаммолар тўпланиб қолмаслиги, ўз вақтида ечимини топиши учун ички ишлар идоралари раҳбарлари ва жамоатчилик вакиллари ҳар чоракда ёки ярим йилда учрашиб, ўзаро мулоқот қилиб туриши зарур экан, дедим. Сўнг кун тартибидagi асосий масалага ўтдим.

Бу воқеани нега эслаяп-

ман? Сабаби, юқоридагига ўхшаш ҳоллар бошқа туманлар, шаҳарларда ҳам мавжуд бўлса керак деб ўйлаб қолдим. Демократик мамлакатларда давлат идоралари устидан жамоатчилик назорати, деган тушунча бор. Одатда бу назоратни кўпроқ эркин матбуот амалга оширади. Шу билан бирга жамоатчилик вакиллари ҳам катта роль ўйнаши мумкин. Айниқса, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш тузилмалари ривож

додларига эътиборли эканлигини кўрсатиш эди. Қайсидир маънода ўша раҳбарнинг аҳволини тушундим. Чунки "Кўл остимдаги айрим ходимлар бўшатилгани, ишлаётганларининг баъзилари устидан одамлар шикоят қилиб келаётгани ҳақида газетада ўқишса, юқоридаги раҳбарлар менга нисбатан ҳам чора кўришади", - деган ўйга борган-да у. Менимча, ички ишлар идораларининг барча бўғинларида танқидга

балки ўз камчилигини англаб, тўғри йўлга тушиб олар, бўшатиб юборсак ўзимизга гап келмасин, деган ҳадикка бориш ҳам менимча ана шу эски қарашлардан биридир. Яқинда бир ички ишлар идорасига Маърифат дарсига таклиф этишди. "Соғлом тарбия-келажак асоси" мавзuida ўз фикр-мулоҳазаларимни баён этдим. Маърузам тингловчиларда пича қизиқиш уйғотди, чамамда, охирида турли саволлар беришди. Жумла-

ишлар идораларига нафақат билимли, жисмонан чиниққан, айна пайтда тарбия кўрган, юксак маънавий фазилатли ёшлар саралаб олиниши керак. Бунга бўлажак номзодни тавсия этган кўни-кўшнилари ҳам, маҳалла оқсоқоли ҳам, профилактика инспектори ҳам, у билан суҳбат ўтказган ШТБИХ ходимлари ҳам масъулдирлар. Номзод ишга қабул қилинган, олиб бориладиган тарбиявий ишлар ундаги мавжуд фазилатларни янада камолга етказишга йўналтирилади. Лекин ички ишлар идораси ходимини бутунлай қайта тарбияловчи боғча ёки мактаб эмас. Бу ерда масъулиятни, ўзининг ҳар бир хатти-ҳаракати учун жавобгарликни ҳис этадиган киши хизмат қилиши лозим.

ХОЛИС ТАНҚИД – КЕЛАЖАК ПОЙДЕВОРИ

топган бизнинг юртимизда. Демокриманки, халқнинг ўзлари бошчилик қилаётган ички ишлар идоралари фаолияти ҳақидаги фикри, жойлардаги ҳақиқий аҳволни билишни истаган раҳбарлар тез-тез ана шундай учрашувлар ўтказиб туришлари керак. Ўтказганда ҳам, бундай тadbирларни маърузабозликка айлантириб юбормасликлари, эркин фикр алмашилиш муҳитини яратишлари лозим.

Бир гал ижодий сафарга борганимда йўл ҳаракати хизмати бўйича таҳлилий мақола ёзишни режалаштирдим. Хизмат бошлиғи билан суҳбат асносида нолойиқ хатти-ҳаракатлари туфайли ички ишлар идораларидан бўшатилган ходимлар ҳақида сўрадим. Хузурига ходимлар устидан шикоят қилиб келган фуқаролар билан суҳбатлашиш ниятида эканлигимни айтдим. Шунда у ёқинқирамай: "Нима, бизни текширишга келдингизми?" деди. Ваҳоланки, мақсадим мазкур хизмат раҳбарияти ўз шаънига доғ тушираётган ходимларга нисбатан муросасиз, фуқароларнинг арз-

муносабатни тубдан ўзгартириш керак. Токи раҳбар кўл остидagиларнинг хато ва камчиликлари аниқланишидан манфаатдор бўлсин. Юқори турувчи бошлиқ ҳам унга бундай хатти-ҳаракати учун дакки бермаслиги керак. Зеро, камчиликларни хаспўшлаш, кўзбўямачилик уларнинг урчишига, кўпайишига, охир-оқибат бунга йўл қўйиб берган раҳбарнинг жазоланишига олиб келади. Тўғри, танқид ширинлик эмас. Зеро, дўст ачитиб гапирди. Шунинг учун ички ишлар идорасига ҳам, унинг раҳбарига ҳам шунчаки мақтовдан нарига ўтмайдиган муҳбирдан кўра ходимлар фаолияти билан чуқур танишишни истайдиган, аҳолининг фикри билан қизиқадиган журналистнинг нафи кўпроқ тегади.

Республика Ички ишлар вазири, генерал-полковник З. Алматов ИИБ Хайъатининг март ойида бўлиб ўтган мажлисида сўзлаган нутқида хизмат фаолиятидаги эскича қарашлардан воз кечиш зарурлигини таъкидлади. Баъзан ички ишлар ходими деган шарафли номга нолойиқ кишиларни ҳам

дан, ушбу хизмат раҳбари: "Бир ёш ходимимиз бор. ИИБ Академиясини битириб келган. Ўта масъулиятсиз. Тез-тез хизматга кечикиб келади. Берилган топшириқни кўнгилдагидек бажармайди. Вазифасига совуққонлик билан муносабатда бўлади. Яхши гапириб ҳам кўрдик, ёмон гапириб ҳам кўрдик. Унинг тарбияси билан бутун бошли полковник шуғулланди. Ҳеч фойдаси бўлмапти. Кўзингизга қараб хатоимни тушундим, бошқа такрорламайман, дейди. Эртаси кунни яна ўша аҳвол. Бўшатиб юборайлик десак, оиласига ачинамиз. Кейин бутунлай эгри йўлга кириб кетмасин деймиз. Сиз нима маслаҳат берасиз?" - деб қолди.

Шунда қайсидир хорижий давлат армиясининг тажрибасини ўрганиб қайтган офицер билан суҳбатим эсимга тушди. Ҳамсуҳбатимдан: "Уларда ҳам тарбиявий ишлар бўйича командирнинг ўринбосари бўларканми?" деб сўраганимда, "Йўриқчилар, психолог бўларкан, лекин тарбиячи офицер бўлмаскан", - деб жавоб берганди. Нима демокриман? Авваломбор, ички

Бўлмаса жойини бўшатиб қўйиши керак. Масъулиятсиз ходимни тартибга чақирувчи интизомий ва бошқа қонуний чоралар етарли бўлса керак, деб ўйлайман. Акс ҳолда, унга муросасиз бўлинмаса, бу бошқа ходимларга, жамоадаги маънавий муҳитга салбий таъсир қилиши мумкин. Қолаверса, ана шундай ўз вазифасига лоқайд ходимларни матбуот саҳифаларида ҳам танқид қилиш, бу борада раҳбарлар журналистга кўмаклашишлари керак. Чунки бундан уларнинг ўзлари ҳам манфаат кўрадилар.

Хуллас, республика Ички ишлар вазири ИИБ Хайъати мажлисида "Қалқон", "Ўқит" журналлари ва "Постда", "На посту" газеталарини таҳлилий, танқидий мақола-лар билан бойитиш зарурлиги тўғрисида берган кўрсатмаларини бажаришимизда жойлардаги ички ишлар идоралари раҳбарияти биз журналистларга яқиндан ёрдам беришади, деб умид қиламиз. Зеро, холис танқид фақат фойдали бўлади.

Бобомурод ТОШЕВ.

Акс-садо

ИЖОБИЙ ЎРИН ТУТМОҚДА

"Постда" газетасининг шу йил январь ва февраль ойларида ёритилган лейтенант Нуриддин Гаппаровнинг "Кўча болалари" ва истеъфодаги подполковник Кўзи Давлетовнинг "Кўча болалари" ни ўқиб" мақолалари вилоят халқ таълими тизими ходимларида катта қизиқиш уйғотди. Ушбу мақолаларда кўтарилган долзарб масалалар ҳар бир ота-онани, маҳалла, мактаб, жамоат ташкилотлари масъулларини бу соҳадаги ишларини қайта қуриб олишда ёрдам беришига ишонамиз.

Ушбу мақолалар вилоят халқ таълими бошқармасида барча мактабдан ташқари муассасалар раҳбарлари, шаҳар, туман халқ таълими бўлимлари масъул ходимлари иштирокида атрофлича муҳокама қилиниб, болаларнинг бўш вақтларини мазмунли ташкил қилиш, тўғарақлар самарадорлигини ошириш,

ўқувчилар ўртасида ҳуқуқбузарлик ва жиноятчиликнинг олдини олиш, унга қарши курашни кучайтириш мактаб, мактабдан ташқари муассаса педагогик ходимлари масъулиятини оширишга оид тadbирлар ишлаб чиқилиб, амалда бажаришга киришилди.

Вилоят халқ таълими бошқармаси

ушбу мақолаларни ҳар бир мактаб ва мактабдан ташқари муассаса педагоглари ўртасида ички ишлар, ҳуқуқ-тартибот идоралари масъул ходимлари, фахрийлари иштирокида атрофлича ўрганишни тавсия қилиб, бажарилишини назоратга олди.

Шуни алоҳида қайд қилишни истар-

дикки, кейинги даврда газетангиз саҳифасида ўқувчиларнинг бўш вақтини ташкил этиш, улар ўртасида ҳуқуқий билимларни кенг ташвиқот қилишга оид фойдали маслаҳатлар, маънавий-маърифий ишларга оид мақолалар тарбиявий ишлар самарадорлигини ошириш борасидаги ишимизда амалий-услубий ёрдам бериб, ички ишлар ходимлари билан алоқамизни янада мустаҳкамлашда ижобий ўрин тутмоқда.

Вилоят ички ишлар бошқармаси, хусусан, генерал-майор Б. Сидиқовнинг ўқувчилар ўртасида салбий ҳолатларнинг олдини олиш ва унга қарши курашиш борасида кўрсатаётган беғараз ёрдамлари катта бўлмоқда. Бунинг билан ҳам ҳар дам ҳис қилиб турибмиз.

Вилоят халқ таълими бошқармаси газета ижодий ходимларига битмас-туганмас илҳом, куч-қувват, омад, саломатлик, оилавий бахт ёр бўлишини тилайди.

П. ҲАҲОНОВ,
Хоразм вилоят халқ таълими бошқармаси бошлиғи.

«Noemga» gazetasining ilovasi

HAYRATOMUZ VOQEALAR,
BOLAJONLAR SAHIFASI,
MUNAJJIMLAR BASHORATI,
SKANVORD VA KROSSVORDLAR,
HAJVIYA, XANDALAR,
SPORT YANGILIKLARI,
INTERNET XABARLARI.

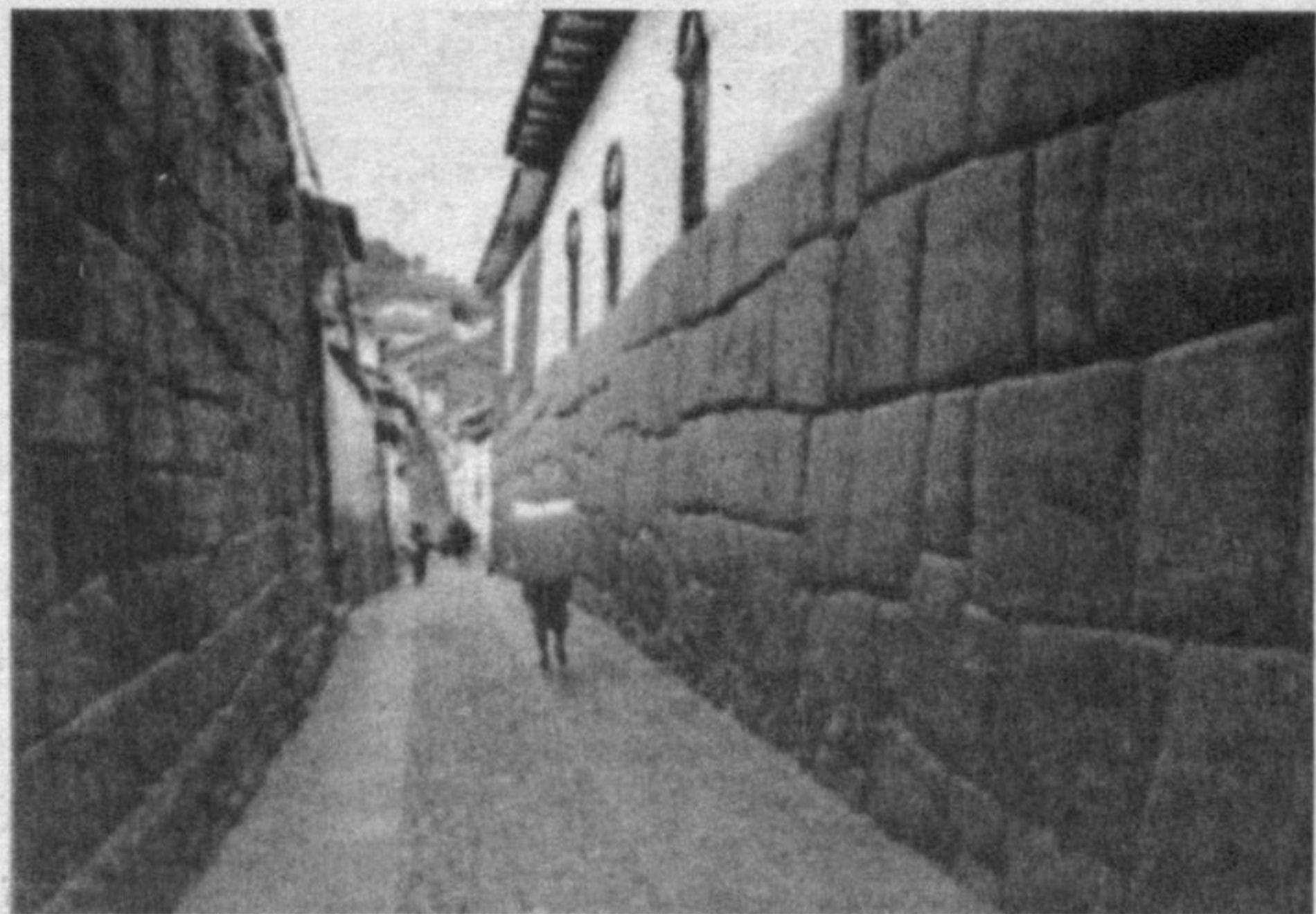
OLAM

Гаройботлар

Дунёдаги ҳар бир қитъада яшовчи инсонлар учун аждодларидан мерос бўлиб қолган кўплаб сирлар мавжуд. Она ернинг маълум бир жойларида бир цивилизациянинг ўрнини иккинчиси эгаллаши ва унинг кескин ривожланиб, ўзидан олдингисидан қолган айниқса, ёзма меросларни йўқ қилиши оқибатида ана шундай “сир”ларнинг пайдо бўлиши кўпроқ учрайди. Америкада конкистадорларнинг инклар ва майялар империясини вайрон қилгани, улардан бизга фақат археолог ҳамда меъморларни боши берк кўчага олиб кириб кўювчи буюқ қурилиш иншоотлари мерос бўлиб қолгани фикримиз учун энг зўр мисолдир. Олимлар ҳозиргача ҳам ана шу иншоотлар қандай қурилгани устида бош қотирмоқдалар.

латлар раҳбарларининг таклифи билан келиб, бу жойларда узоқ муддат топографик ишларни олиб борган Британия армиясининг полковниги Перси Фосетт нима учун бу тешикчалар айнан қушлар ин қуриши учун қулай жойларда бўлиши қизиқтириб қолди.

Диққат билан кузатган Фосетт оҳақли, вулқон ёки гранит жинслардан пайдо бўлган тешикчаларни айнан... қушчаларнинг ўзи яшашини пайқади! Қушча ўзига ёққан қоядаги жойга маҳкам ёпишиб олиб, уйнинг карни-

Масалан, инкларнинг қадимий пойтахти бўлган машҳур Куско деворларини олайлик. Неча минг йиллар олдин математик мукамал санъат асари даражасида қурилган етти метрли ушбу деворнинг бир-бирига мутаносиб тарзда кўйилган гранит блоклари орасида ҳатто қил сиғадиган даражада ҳам тиркиш йўқ. Уни кўрган одам “блоклар қуёшда эриётган сариёғдек терилган” деб ўйлайди. Чунки тош бўлақларининг ҳар бири ана шундай зич тарзда терилган.

Тошдан тайёрланган “ғишт” блокларнинг қирралари бир-бирига ҳатто қумурсқа ўта олмайди даражада қандай жипслаштирилган? Олимлар ҳалигача бу жумбоқнинг тагига ета олмайдилар.

Бизнингча, ҳозирги замон кишиси қадим аждодлари даражасида билимга эга бўлмагани боис юқоридаги қурилиш жумбоқлигича қолмоқда. Биз аждодларимизнинг айнан табиатдан олган касби, санъати, билимлари, маҳоратлари, малакалари ҳақидаги фанга эга эмасмиз. Ана шундай бизга ўта қўл келувчи касблардан бири тоғ жинсларининг қандай ҳолатда бўлишидан қатъи назар, юмшоқ лойдек ийлаб, шакл бера олиш илмидир. Америкалик таниқли зоолог Айвен Сандерсоннинг ишонч билан айтишича, Куско тош деворини қурган хиндларнинг аждодлари қаттиқ ё юмшоқлигидан қатъи назар, тоғ жинсларини ўзларига бўйсундира олганлар. Улар майялар шаҳри бўлган Октанада ҳам худди ана шундай яхлит тош деворли аёллар монастирини ўта маҳорат билан қурганлар. Бундай деворларни қурган усталар лойни маълум

ҚАНДАЙ КУЧ ТОШНИ ЮМШАТАДИ?

бир шаклга келтириш учун болта, болға каби асбоблардан фойдаланмаганлар. Қадимги қурувчилар тоғ жинсларидан тайёрланган лойларнинг юзасини пластилин каби ийлаб, ишлов берганлар. Кейин уни бир-бирига ёпиштирганлар ёки ўзларининг илоҳий образларини яратганлар.

Анд тизмаларини қоплаб ётган Перу ва Боливия ўрмонларида Европадаги зимородок қушига ўхшаган кичкинагина қушча яшайди. У тоғ дарёлари қирғоқларида гўё

зи остига ўхшаган жойда тешикча тайёрлар экан. Бунинг учун у тумшугида тишлаб турган ўсимлик барги билан тошнинг тепа қисмини то барг титилиб кетгунга қадар айлана шаклида қирар (артар) экан. Барг яроқсиз ҳолга келгач, қушча бошқасини олиб келар, бу “иш” то қушчанинг “кўнглидаги” ҳолат тайёр бўлгунга қадар давом этаркан. Кейин қушча барг билан ишқаланган жойни тумшукчаси билан чўқий бошлар, тош эса тумшук зарбларидан... майдалана

бошлар экан. Шу ҳолда қояда ин қуриб, тухум кўйса ва бола очса бўладиган жой ҳосил бўларкан.

Полковник Фосетт Англияда нашр этилган ўз кундаликларида Айвен Сандерсоннинг тошни юмшатиб, ишлов беришга қулай ҳолга келтириш мумкин деган фикрини тасдиқловчи яна иккита ҳодисани келтиради. Бу ҳодисаларни у узоқ йиллар Жанубий Америкада яшаганлардан эшитганини ёзади.

Перудаги Пирену дарёси бўйлаб кетган ўрмонда саёҳат қилиб юрган англияликнинг оти оқсай бошлайди. У отдан тушиб, уни юганидан ушлаганича етаклаб кетишга мажбур бўлади. Саёҳатчи тўхташ жойига боргач, этигидаги шпорларга қараса, у гўё концентранган кислота емиргандек ҳолатга тушган бўлади. Унинг бир неча ери бутунлай ейилиб кетибди. У

хайратланиб, бу нарсаларни йўлбошловчига кўрсатади. Йўлбошловчи “Полковник паст бўйли, қалин баргли, тўп бўлиб ўсган буталарнинг орасидан ўтдими?” деб сўрайди. Полковник “ўтдим” дегач, йўлбошловчи: “Инкилар бу ўсимликлардан тошга ишлов беришда фойдаланганлар. Улар сизнинг шпорларингизни ҳам “еб” кўйган” деб жавоб беради.

Фосетт томонидан ёзилган яна бир воқеа ҳам гаройиб. Уни Перудаги конларни бошқарувчи Сьерро де Паскода узоқ вақт ишлаган муҳандис ҳикоя қилган экан. Дам олиш куни муҳандис бир неча европалик ва америкаликлар билан қадимги кўмилган нарсаларни кўриш, тўғрироғи, ўғирлик қилиш учун йўл олибди. Улар қабрларни қазиб учун йўлбошловчи ҳамда руҳан бардамлик учун маҳаллий аҳоли тайёрлаган бир неча кучли спиртли ичимлик олволишибди. Руҳларини бардамлаштирибдилару қабрлардан лойдан тайёрланган каттакон идишдан бошқа нарса тополмабдилар. Уни очишса, ичида қуюқ, қорамтир, ўта бадбўй ҳидли суюқлик бор экан. Омадсизликдан жаҳли чиққан америкалик йўлбошчини ана шу суюқлик билан “меҳмон” қилишга уринибди. Лекин у ғазаб билан қаршилик кўрсатиб, ичимликни ичишдан бош тортди. Тортишув чоғида идиш синиб, суюқлик тош устига тўкилибди. Ҳам-

манинг кўз ўнгида суюқлик гоийб бўлиб, тошнинг усти қандайдир лойсимон модда билан қопланибди. Кейин эса суюқлик билан тош қўшилиб, пластилинга ўхшаган, ийлаб, ҳамма нарса яса са бўладиган паста ҳосил бўлибди!

Қабрдан топилган гаройиб идиш ва ундаги суюқликка ўхшаган нарсалар эса ер шарининг бошқа бир томонида — Англия ва Ирландияда ҳам бор. Лекин олимларни тош нима сабабдан юмшаб қолди, уни қандай куч шу ҳолга келтирди, бу кучдан фойдаланиш мумкинми, деган саволлар нима учундир қизиқтирмапти.

Россияда ҳам қадим аждодлар гаройиб усуллар билан қаттиқ жисмларни “юмшатиб” ясаган идишлар, қурган иншоотларни кўриш мумкин. Яқин ўтмишда яшаган ота-боболар эса табиатда яралиши учун ўнлаб, юзлаб минг йиллар кетадиган минералларни сунъий ҳолда яратганлар. Масалан, Уралда, ўтган асрнинг охирида ўз хоссалари билан ҳақиқийсидан фарқ қилмайдиган сунъий малахитдан тайёрланган пластинкалар топилди. Геологлар оддий лаборатория шароитида бу тошнинг ўзига хос хоссалари, асосийси, ҳақиқий малахитниқидан фарқ қилмайдиган гуллари билан яратишга ақл бовар қилмаслигини яхши биладилар.

Ҳозирча замонавий фаннинг имконияти етиб бора олманган, юқори даражали технологияни характерловчи яна бир мисол. Чукоткада мамонтнинг миллий ўйма нақшлар билан безатилган сўйлоқ тишлари топилди. Унинг галатилиги: тишлар эгилмаган, аксинча, тўппатўғри эди. Қадимги уста қандайдир усуллар билан унинг тузилишига путур етказмаган ҳолда суюқлик юмшатган ва тўғрилаганди. (N)

BOLALAR SAHIIFASI

KIM AYBDOR?

Odil uyda yolg'iz qolib,
Rosa qildi to'polon.
Piyolani sindirdi,
Irg'itib yerga shu on.

Guldondagi gullarni so'ng,
Sochib otdi har yonga.
Sabzi bermay masxaralar,
Qog'oz tutib quyonga.

– Hamma yoqni to'zitding, der,
Singlisi Kumushoyim.

– To's-to'polon qilmagin-da,
Ne deysan, kelsa oyim.

Oyijoni kelib qolib,
Bu holdan boshi qotdi.

– Kim to'zitdi, deganida
U singlisin ko'rsatdi...

Elbek HAYDAROV, o'quvchi.

OLMA

Yoz kuni. Ariq bo'yida o'tirgan edim. Shu payt qip-qizil, taram-taram olmalar oqib kela boshladi. Ulardan birini maza qilib yedim. Qolgan ikkitasini o'rtoqlarimga ulashdim. Olma rosa mazali ekan. Ichimda bog'bonga rahmat dedim.

BAHOR

Koklam qanday soz. Chor atrof yashnab-yasharib ketadi. Guldangulga qo'nayotgan kapalaklarni ko'rib zavqlanaman. Bog'imiz biram chiroyli bo'lib ketadiki! Daraxtlar qiyg'os gulga kirganda asal-

Insho

arilar xabar topib, uchib kelishadi. Qushlar xonishini aytmaysizmi.

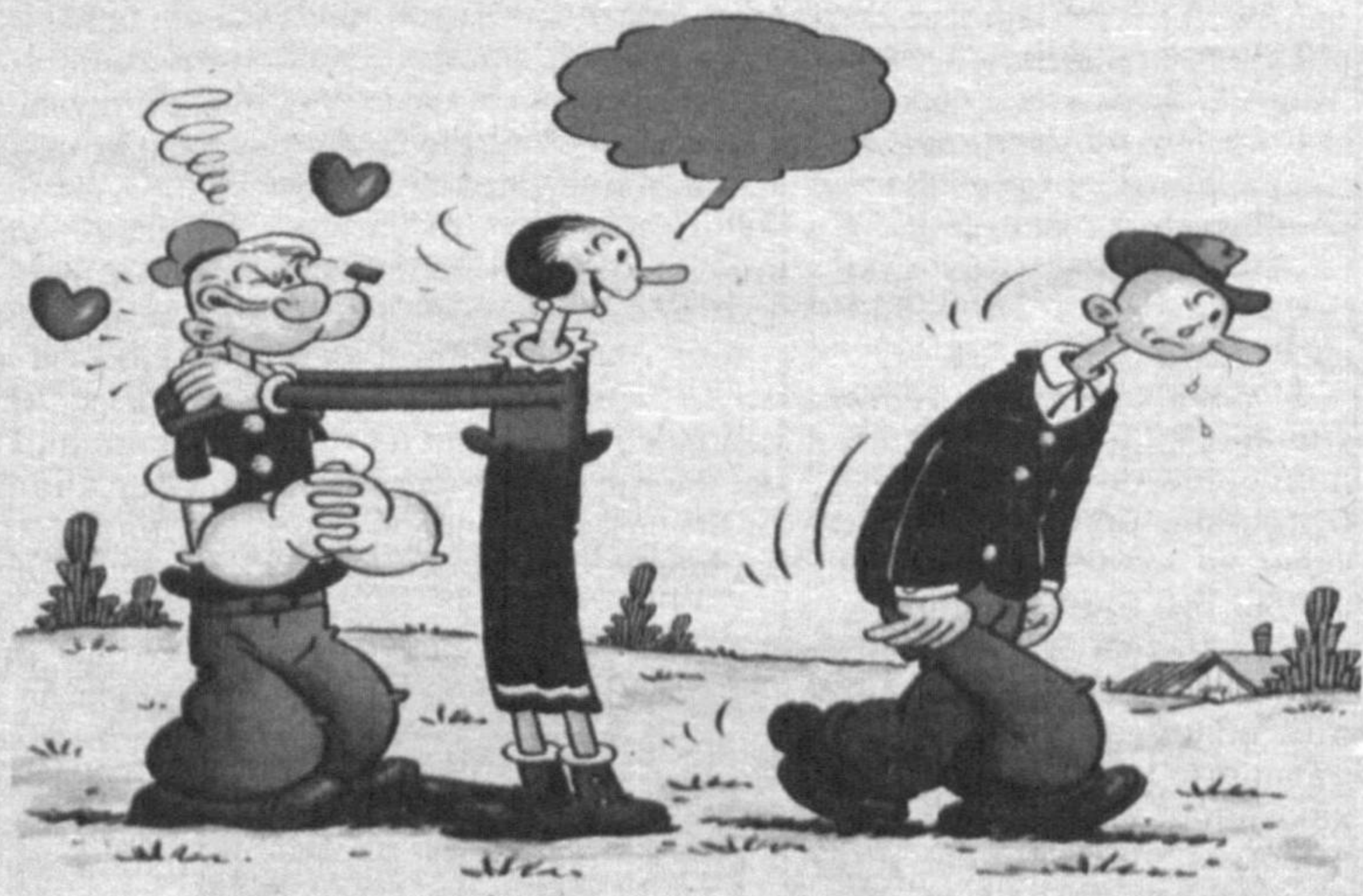
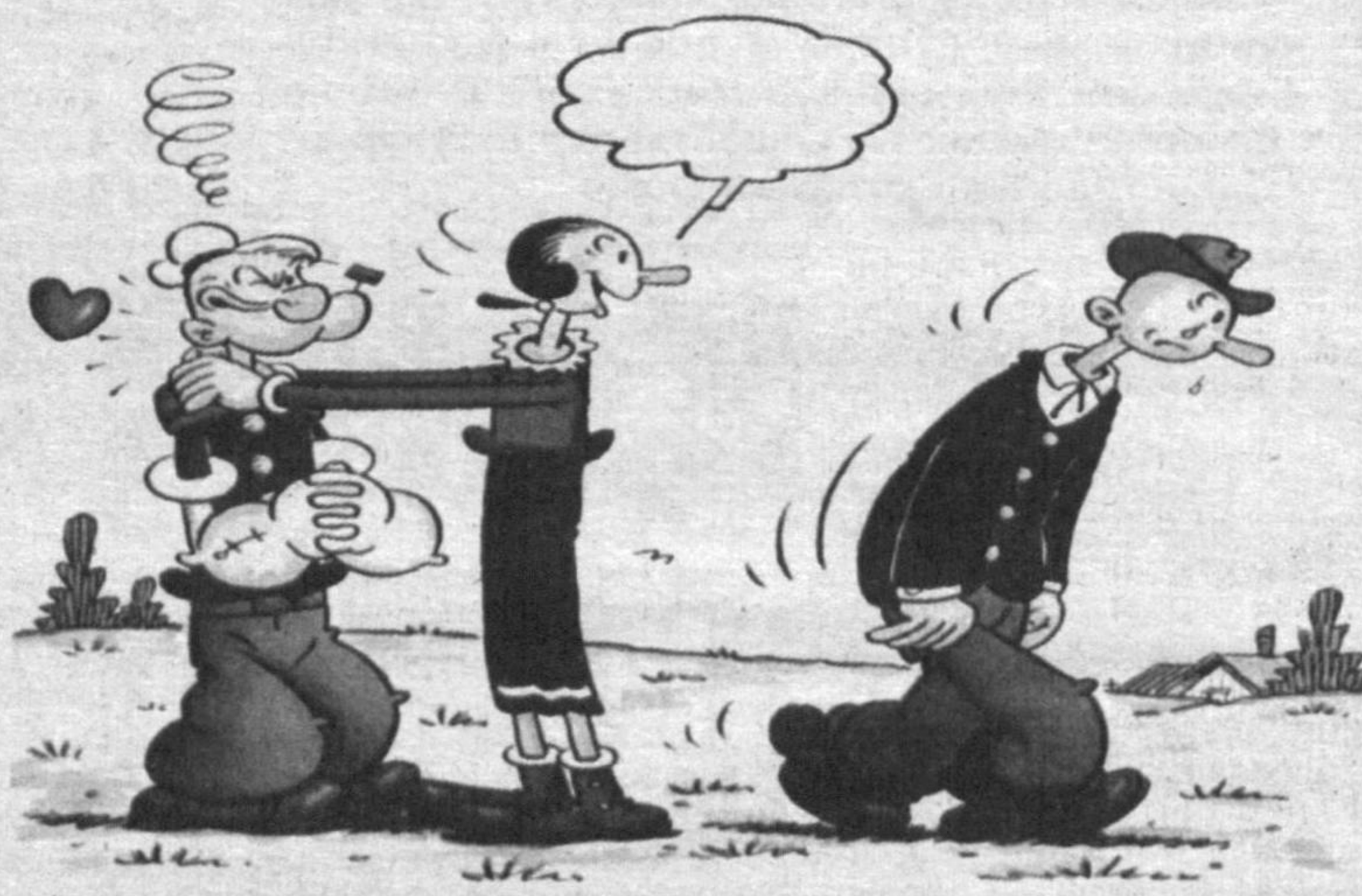
ORZU

Bir zo'r shoir bo'lishni orzu qilib qolaman. Vatan posboni bo'lish ham faxrli kasb. Katta bo'lgunimcha hali orzuim ko'p marta o'zgarsa kerak. Ammo nima bo'lganda ham niyatim qo'limdan keladigan, o'zim yaxshi ko'radigan bir kasbni puxta egallab, el-yurtimga xizmat qilish, mehribon onajonim va g'amxo'r otajonimning yuzlarini yorug' qilib, bobom bilan buvimning duolarini olish.

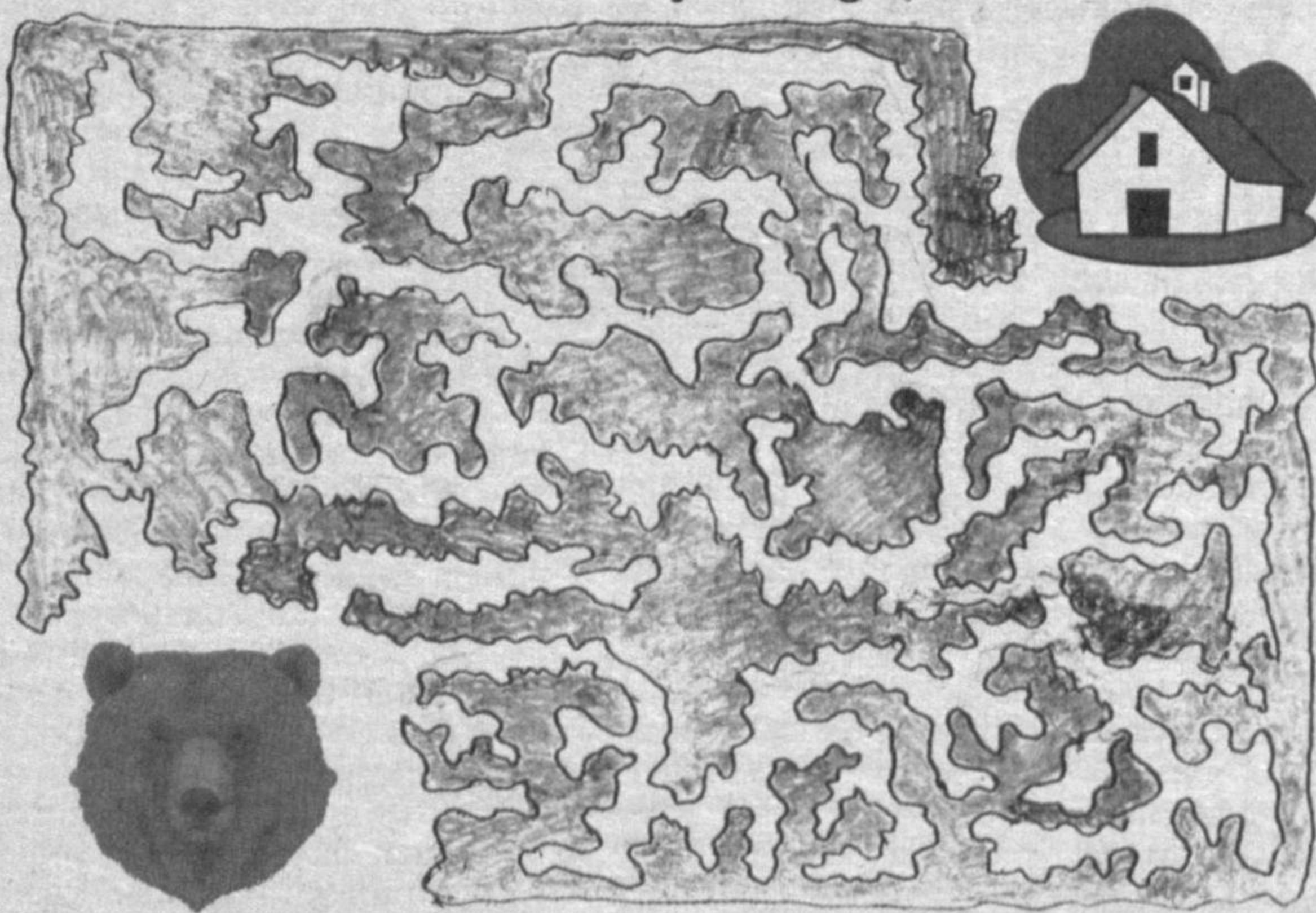
Alisher NODIRXONOV,
4-sinf o'quvchisi.

RASMLARDAGI O'NTA FARQNI TOPING

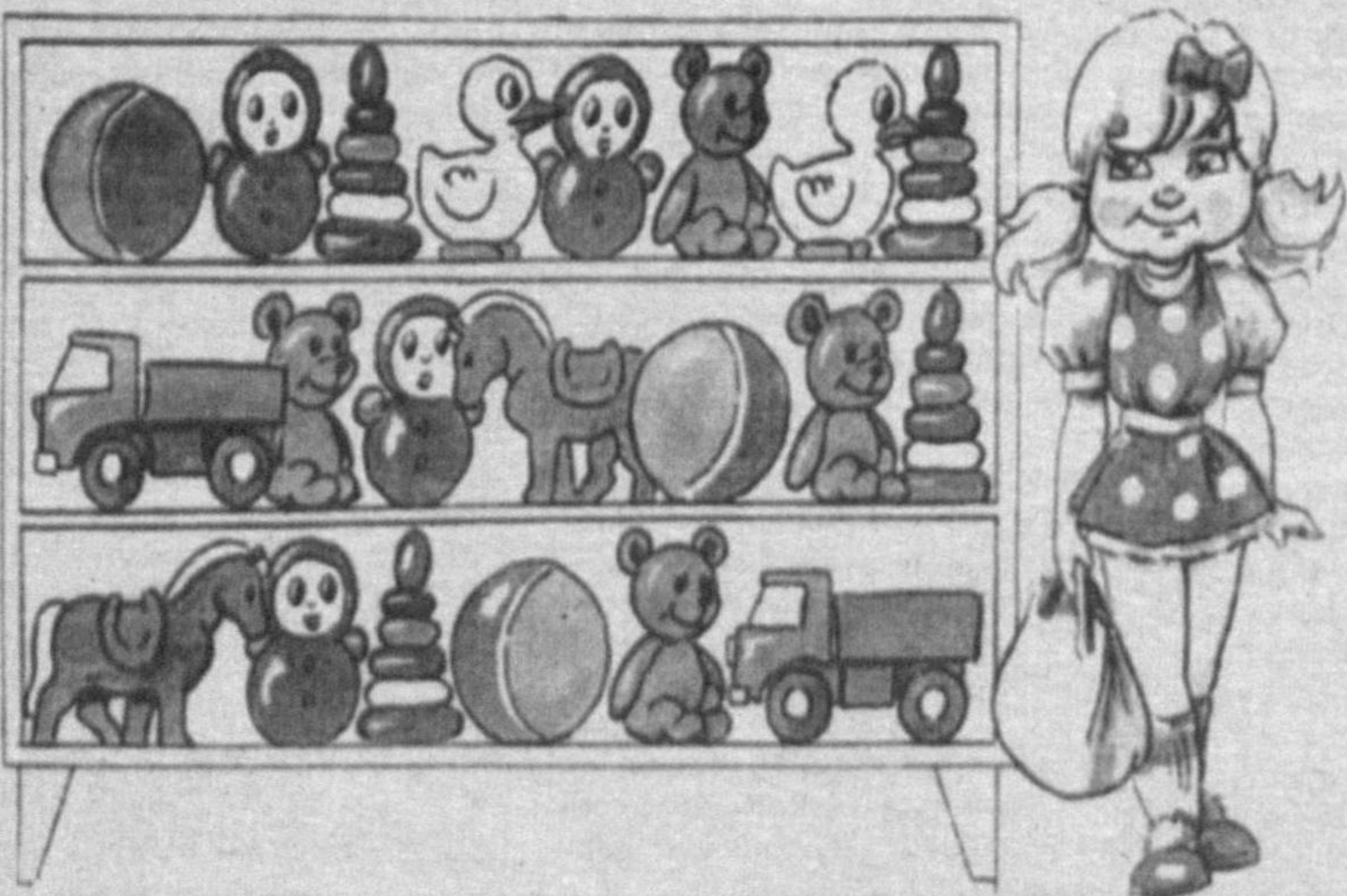
Qadrli bolalar! Ayiqcha uyiga yetib olishi kerak. Lekin so'qmoqning atrofi botqoqlik. Siz ayiqchaga to'g'ri yo'l ko'rsatib yuboring.

O'TGAN SONDA BERILGAN BOSHQOTIRMA JAVOBLARI:

BOYIGA: Olmaliq. Tort. Umid. Al. Orol. Borona. To'da. Chopar. Sharq. Olov. Bu. Qum. Tus. In. Azal.

ENIGA: Boltayutar. Mo'l. Dilorom. Ol. Or. Chil. Ola. On. Oq. Maktab. Uzun. Raqqosa. Mi.

Qizaloq javondan qaysi o'yinchoqni oldi?

ДУШАНБА, 18

«Ўзбекистон» телеканалли

Телетомошабинлар диққатига! Профилактика муносабати билан, «Ўзбекистон» телеканалли 18 апрель куни ўз кўрсатувларини соат 15.00 дан бошлайди. 15.00 «Тахлилнома». 15.45 «Дастурхон атрофида».

«Ёшлар» телеканалли

16.25 Кўрсатувлар дастури. 16.30 «Давр» ҳафта ичида. 17.00 «Янги авлод» почтаси.

«Тошкент» телеканалли

17.00 Кўрсатувлар тартиби. 17.10 ТТВда сериал: «Австралиянинг ёввойи табиати».

«Sport» телеканалли

Телетомошабинлар диққатига! Профилактика муносабати билан 18 апрел куни «Sport» телеканалли ўз кўрсатувларини 16.55дан бошлайди.

30-й канал

16.55 гача профилактика ишлари 16.55 «Открытие программы»

ОРТ

5.00 «Доброе утро» 8.00 «Новости»

10.30 Дисней-клуб 11.00 «Новости» 11.20 Комедия «Игрушки»

13.30 Неизвестная планета. «Марш тысячи самураев»

17.55 Мелодрама «Всегда говори «всегда»-2» 19:00 Сериал «Покушение»

РТР

2:00 «Доброе утро, Россия!» 5:45 Фильм «Человек, которого я люблю»

14:45 Сериал «Кармелита» 15:45 Сериал «Исцеление любовью»

20:20 «Процесс пошел!» Фильм 1-й. 21:30 «Синемания»

НТВ

5:00 «СЕГОДНЯ УТРОМ» 8:05 Сериал «СКОРАЯ ПОМОЩЬ»

ТВ 3

7.30 Победоносный голос верующего. 8.00, 8.30, 9.00, 9.30 Мультифильмы.

12.00 Фильм «СЛУЧАЙ ИЗ СЛЕДСТВЕННОЙ ПРАКТИКИ»

ДТВ

8.00, 8.30 Мультифильмы. 8.55, 19.25, 2.05 «Неслучайная музыка».

1.35 Мужской тележурнал «Арсенал»

ТНТ

4.50 «Москва: инструкция по применению»

СТС

7.00 «БЕВЕРЛИ ХИЛЛЗ 90210» Сериал. 7.40, 7.50, 8.00 Мультифильмы.

11.30 Кино на СТС. «ВОИНЫ ЗУ».

7 ТВ

6.00, 9.30, 16.30, 4.30, 5.30 Линия жизни. 6.30, 11.30, 14.30, 18.30, 22.30, 0.00, 3.00, 5.00 Спортивные танцы.

ДУШАНБА, 19

«Ўзбекистон» телеканалли

6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!» 8.00-8.35 «Ахборот». 8.40 «23, 5 даражали бурнак остида». Хужжатли телесериал.

«Ёшлар» телеканалли

7.00 «Мунаввар тонг». 8.30 «Янги авлод» почтаси. 8.55 Иқлим.

«Sport» телеканалли

7.30 «Хабарлар». 7.45 «Бардак бўлинг». Тонгги дам олиш дастури.

«Тошкент» телеканалли

17.00 Кўрсатувлар тартиби. 17.10 ТТВда сериал: «Австралиянинг ёввойи табиати».

ОРТ

5.00 «Доброе утро» 8.00 «Новости» 8.05 Сериал «Гибель империи»

30-й канал

12.00 «Открытие программы» 12.05, 17.25, 21.00 «Телехамкор»

ОРТ

5.00 «Доброе утро» 8.00 «Новости» 8.05 Сериал «Гибель империи»

2.05 Триллер «Зона-51». Окончание 3.40 Сериал «Медицинская академия»

РТР

2:00 «Доброе утро, Россия!» 5:45 Мелодрама «Всегда говори «всегда»-2»

ТВ 3

7.30 Победоносный голос верующего. 8.00, 8.30, 9.00, 9.30 Мультифильмы.

НТВ

5:00 «СЕГОДНЯ УТРОМ» 8:05 Сериал «СКОРАЯ ПОМОЩЬ»

14:35 «ИГРЫ РАЗУМА» 15:20 Ток-шоу «ПРИНЦИП ДОМИНО»

ТВ 3

7.30 Победоносный голос верующего. 8.00, 8.30, 9.00, 9.30 Мультифильмы.

ТНТ

4.50 Москва: инструкция по применению. 5.15 «ЛЮБОВЬ И ТАЙНЫ САНСЕТ-БИЧ».

ДТВ

8.00, 8.30 Мультифильмы. 8.55, 19.25, 2.05 «Неслучайная музыка».

13.00 300 секунд о недвижимости. 13.15 Игровое шоу «Время - деньги!»

СТС

7.00 «БЕВЕРЛИ ХИЛЛЗ 90210» Сериал. 7.40, 7.50, 8.00 Мультифильмы.

7 ТВ

6.00, 9.30, 16.30, 4.30, 5.30 Линия жизни. 6.30, 11.30, 14.30, 18.30, 22.30, 0.00, 3.00, 5.00 Спортивные танцы.

СТС

7.00 «БЕВЕРЛИ ХИЛЛЗ 90210» Сериал. 7.40, 7.50, 8.00 Мультифильмы.

7 ТВ

6.00, 9.30, 16.30, 4.30, 5.30 Линия жизни. 6.30, 11.30, 14.30, 18.30, 22.30, 0.00, 3.00, 5.00 Спортивные танцы.

ЖУМА, 22

«Ўзбекистон» телеканал

6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!»
8.00-8.35 «Ахборот». «Болалар сайёраси». 8.35 1. «Болалар спорт».

22

10.10 Ўзимизники. 10.20 «Мультишоша». 10.20 Такдир. 11.20 «Экспедиция».

11.20 «Тириклайин кўлга олдинсин». Бадий фильм. 3-қисм.

30-й канал

12.00 Открытие программы 12.05, 17.25, 21.00 «Телехамкор».

РТР

2:00 «Доброе утро, Россия!». 5:45 Мелодрама «Всегда говори «всегда»-2».

НТВ

5:00 «СЕГОДНЯ УТРОМ» 8:05 Серии «СКОРЯЯ ПОМОЩЬ».

ПРИ ПОЛНОЙ ЛУНЕ

12.00 Фильм «БАЛЛАДА О ДОБЛЕСТНОМ РЫЦАРЕ АЙВЕНГО».

ДТВ

8.00, 8.30 Мультфильмы. 8.55, 19.25, 2.10 «Неслучайная музыка».

ТНТ

4.50 Москва: инструкция по применению. 5.15 «ЛЮБОВЬ И ТАЙНЫ САНСЕТ-БИЧ».

СТС

7.00 «БЕВЕРЛИ ХИЛЛЗ 90210». 7.40, 7.50, 8.00 Мультфильмы.

7 ТВ

6.00, 9.30, 16.30, 4.30, 5.30 Линия жизни.

НТВ, жума 18.45 Жангари фильм «МУТЛОҚ ТА-ВАККАЛ» («МАКСИМАЛЬНЫЙ РИСК»).

Ниццада тақиб пайтида америкалик мафиоз Михаил Моро ҳалок бўлади.

Ролларда: Жан-Клод Ван Дамм, Наташа Хенстриж, Жан-Хьюг Англад, Пол Бен-Виктор, Стефан Одрен, Зак Грин-тэе ва бошқалар.

РТР, шанба 20.00 Жангари фильм «ЁЛЛАНГАН» («РЕКРУТ»).

Жеймс Клейтон жосус бўлиши хаёлига ҳам келтирмаган эди. Аммо махфий агент бўлган отаси 1990 йилда сирли равишда гойиб бўлиши уни Марказий разведка бошқармасига ёлланганга ундайди.

Ролларда: Аль Пачино, Колин Фаррел ва бошқалар.

СТС, шанба 1.35 Бадий фильм «АЧЧИҚ ТАҚДИР» («СУДЬБА-ЗЛОДЕЙКА»).

Турли хил тақдирлар туфайли қашшоқлашганлар Сан-Францисконинг бир чеккасига истиқомат қилишади.

Ролларда: Дональд Сазерленд, Жек Уорден, Шон Пенн, Уоллес Шоун.

ОРТ, якшанба 18.00 Бадий фильм «ОТА» («ПАПА»).

Бу кишининг бутун орзу-умидлари қобилиятли ўғли билан боғлиқ. Болақай қўлида скрипка гўёки тилга қиради.

Ролларда: Владимир Машков, Егор Беров, Андрей Розентент, Ольга Красько, Лида Пахомова, Ольга Мирошникова ва бошқалар.

«Ёшлар» телеканал

6.55 Кўрсатувлар дастури. 7.00 «Мунаввар тонг».

«Sport» телеканал

7.30 «Хабарлар». 7.45 «Бардам бўлинг».

6:45 «Пропаший без вести Хрушев». 7:45, 10.45, 13.30 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ.

8:05 Серии «СКОРЯЯ ПОМОЩЬ» 9:00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.00 «СЕГОДНЯ».

СТРАНСТВИЙ». 14.00, 14.30 Мультфильмы. 15.00 Фильм «ТЕМНАЯ ПОРОДА».

ДТВ

8.00, 8.30 Мультфильмы. 8.55, 19.25, 2.25 «Неслучайная музыка».

ли... 20:25 Серии «ЖЕНАТЫ И С ДЕТЬМИ...».

ТНТ

4.50 Москва: инструкция по применению. 5.15 «ЛЮБОВЬ И ТАЙНЫ САНСЕТ-БИЧ».

18.00, 0.20 «Живой журнал». Домашнее видео. 18.30 Москва: инструкция по применению.

СТС

7.00 «БЕВЕРЛИ ХИЛЛЗ 90210». 7.40, 7.50, 8.00 Мультфильмы.

ЛЮБВИ». 22.00 Кино на СТС. «ДРАКУЛА-2000».

7 ТВ

6.00, 9.30, 16.30, 4.30, 5.30 Линия жизни.

ШАНБА

23

«Ўзбекистон» телеканаллари

6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!»
8.00-8.35 «Ахборот».
8.40 Республика Мудофаа Вазирлиги намуна...

«Ёшлар» телеканаллари

6.55 Кўрсатувлар дастури.
7.00 «Мунаввар тонг».
8.30 «Янги авлод» студияси: У ким? Бу нима?...

«Тошкент» телеканаллари

17.00 Кўрсатувлар тартиби.
17.10 «Мультичархпалак».
17.35 «Табриклимиз-кутлаймиз».

18.55 «Табриклимиз-кутлаймиз».
19.45 «Этикод».
20.00 «ТВ-плюс».
20.30 «Биргаликда куйлаймиз».

«Sport» телеканаллари

7.30 «Хабарлар».
7.45 «Бардам бўлинг».
8.45 «Хабарлар» (Рус тилида).
9.00 Мультфильм.

30-й канал

9.00 Открытие программы
9.05, 17.25, 21.40 «Телехамкор».

13.25 «Детский час»
13.50 Индийское кино: «Трещина»
16.30 Болалар соати
17.45 «Ошикона», мусикий дастури

ОРТ

5.00 Новости
5.10 Серил «Десятое королевство»
5.30 Фильм «Гонка с преследованием»

ОРТ

5.00 Новости
5.10 Серил «Десятое королевство»
5.30 Фильм «Гонка с преследованием»

РТР

3:00 Фильм «Матрос сошел на берег».
4:15 «Большая перемена».
4:40 «Золотой ключ».
5:00, 8.00, 11.00, 17.00 ВЕСТИ.

НТВ

5:00 Мультфильм
5:10 Комедия «БУМ»
7:00, 9.00, 12.00, 15.00, 18.00 «СЕГОДНЯ»

МАКСИМУМ». Скандальный Интриги. Расследования.
19:55 Боевик «ДОМ У ДОРОГИ»
22:20 «МИРОВОЙ БОКС». Авторская программа Владимира Гендлина.

ТВ 3

7.30, 8.00, 8.30, 9.00 Мультфильмы.
9.30 «Черепашки-ниндзя: новые приключения-15».

ДТВ

8.55 Телесериал «НАПРЯГИ ИЗВИЛИНЫ».
9.30 Мультфильмы.
10.45 Программа о кинематографе «Свет и тень».

15.25 Мужской тележурнал «Арсенал».
15.55, 17.00 Серил «БАЯЗЕТ».
18.00 «Звездная семейка».

ТНТ

6.00 «НАША СЕКРЕТНАЯ ЖИЗНЬ-3». Серил.
6.50 «Каламбур».
7.20 «ДЖИВ И ВУСТЕР». Комедийный серил.

СТС

7.00 «ФАДЖ-НЕПОСЕДА». Фильм.
8.35, 8.50, 9.20, 9.30, 10.00, 10.45 Мультфильмы.
10.15 «Полундра!» Телеигра.

7 ТВ

6.00, 7.30, 16.30, 4.30, 5.30 Линия жизни.
6.30, 9.00, 13.30, 3.00, 5.00 Спортивные танцы.
8.00, 17.30, 19.30, 21.30, 23.30 Диалоги о рыбалке.

ЯКШАНБА

24

«Ўзбекистон» телеканаллари

6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!»
8.00-8.35 «Ахборот».
8.35 «Камалак». Болалар учун кинодастур.

«Ёшлар» телеканаллари

9.00 «Учинчи сайёра» маърифий дастури.
9.50 Кулгуч.
10.00 Ҳамкор - 2005.

«Тошкент» телеканаллари

«Тошкент» телеканаллари ижодкорлари 2005 йилнинг «Сихат-саломатлик йили деб эълон қилиниши муносабати билан ўтказилаётган «4 карра йўқ, 4 карра ҳа!» телемарафонини соат 15.00дан 0.30 гача эфирга узатади.

«Sport» телеканаллари

7.30 «Хабарлар».
7.45 «Бардам бўлинг».
8.45 «Хабарлар» (Рус тилида).
9.00 «Соғлом овқатлан-иш сирлари». Инглиз тилида.

30-й канал

9.00 Открытие программы
9.05, 11.20, 17.25, 21.35 «Телехамкор».

строптивного», комедия
19.50 «Ошикона», мусикий дастури
20.35 «Солдаты 2», серил

ОРТ

5.00 Новости
5.10 Серил «Десятое королевство»
5.40 Фильм «Сашка»
7.20 Армейский магазин

РТР

3:00 Комедия «Дайте жалобную книгу».
4:25 «Колоссальное хозяйство».

ВРЕМЯ. ВЕСТИ-МОСКВА.
5:20 «Студия «Здоровье»».
5:50 Всероссийская лотерея «ТВ Бинго шоу».

НТВ

4:55 Мультфильм
5:10 Комедия «БУМ-2»
7:00, 9.00, 12.00, 15.00, 18.00 «СЕГОДНЯ»

21:22 «ВОСКРЕСНЫЙ ВЕЧЕР С ВЛАДИМИРОМ СОЛОВЬЕВЫМ»
22:30 Фильм «ВЕЧЕРНИЙ ЗВОН»

ТВ 3

7.30 Жизнь в слове.
8.00, 8.30, 9.00 Мультфильмы.
9.30 «Черепашки-ниндзя: новые приключения-14».

ДТВ

8.55 Телесериал «НАПРЯГИ ИЗВИЛИНЫ».
9.30, 10.15 Мультфильмы.
10.45 Программа о здоровье «Секреты Гипократа».

данный вал».
15.55, 17.00 Серил «БАЯЗЕТ».
18.00 Самое смешное видео.
18.30 Юмористическая программа «В засаде».

ТНТ

6.00 «НАША СЕКРЕТНАЯ ЖИЗНЬ-3». Серил.
6.50 «Каламбур».
7.20 «ДЖИВ И ВУСТЕР». Комедийный серил.

СТС

7.00 «ДАДЛИ СПРАВЕДЛИВЫЙ». Фльм.
8.15, 8.50, 9.20, 9.30, 10.00 Мультфильмы.
10.25 Кино на СТС. «САНТА-КЛАУС».

7 ТВ

6.00, 7.30, 16.30, 4.30, 5.30 Линия жизни.
6.30, 9.00, 3.00, 5.00 Спортивные танцы.
8.00, 17.30, 19.30, 21.30, 23.30 Диалоги о рыбалке.

ТАБРИКЛАЙМИЗ!

Истеъфодаги подполковник Абдулла ЮНУСОВни таваллуд айёми билан самимий кутлаймиз. Унга узоқ ва мазмунли умр, мустақкам саломатлик тилаб, яна кўп йиллар давраимизни тўлдириб, бахтли ҳаёт кечириб юришларини Аллоҳдан сўраб қоламиз.

Эҳтиром ила ҳамкасблари.

Тошкент шаҳар ИИББ "Огоҳ" газетасининг бош муҳаррири, подполковник Ботир ЗИЯЕВни туғилган куни билан чин дилдан муборакбод этамиз. Узоқ ва мазмунли умр, мустақкам саломатлик, оилавий хотиржамлик ва ижодий муваффақиятлар тилаймиз.

Тошкент шаҳар ИИББ раҳбарияти ва шахсий таркиби.

Тошкент шаҳар Собир Раҳимов тумани ИИБ бошлигининг биринчи ўринбосари, подполковник Ҳикмат ОКТАМОВни туғилган куни билан самимий табриклаб, унга сиҳат-саломатлик, оилавий хотиржамлик ва хизматларида улкан муваффақиятлар тилаб қоламиз.

Ҳамкасб дўстлари.

Тошкент шаҳар Чилонзор тумани ИИБ профилактика инспектори, катта лейтенант Раҳимжон ЭСОНОВ ва унинг ўғли САРДОРБЕКни таваллуд кунлари билан самимий муборакбод этамиз. Уларга мустақкам соғлиқ ва узоқ умр тилаймиз.

Оила аъзолари номидан Комилжон.

Сурхондарё вилояти ИИБ ШТБИХ катта инспектори, катта лейтенант Баҳромжон ХИДИРОВ ва Ангор тумани ИИБ профилактика инспектори, катта лейтенант Фаҳриддин ЖОВЛИЕВни туғилган кунлари билан самимий табриклаймиз. Уларга узоқ умр, сиҳат-саломатлик ва ишларида катта ютуқлар тилаймиз.

Эҳтиром ила ҳамкасблари.

МУҲАЖЖИМЛАР БАШОРАТИ

Келгуси ҳафта учун

КҮЙ. Бу ҳафта яширин режа ва мақсадингизни юзага чиқариш учун қулай бўлади. Бироқ айримлари ҳақида чуқурроқ ўйлаб кўриш ва шароитга қараб иш тутишга тўғри келади. Душанба куни бирор масалада қарор қабул қилишга шошилманг, етти ўлчаб бир кес деб бежиз айтишмайди. Шанба куни келишмовчиликлар келиб чиқишидан эҳтиёт бўлинг.

СИГИР. Пайдо бўлган қийин вазиятдан чиқиб кетишга тайёр тулинг. Душанба куни иш маромини бузмасдан, ҳаммасини бир бошдан, навбати билан бажарганингиз маъқул. Юлдузлар сешанбада кам учрайдиган омад кулиб боқиши мумкинлигини айтмоқда. Сиз учун амалда ҳар қандай мақсадга эришишга тўсиқ бўлмаслиги мумкин.

ЭГИЗАКЛАР. Ҳафта бошида туғилган муаммоларни тезда ҳал этишга қодир эканлигинизни намоён қилишга имконият туғилади. Буни қўлдан бой бермай, ижобий ҳал этсангиз кўп орзуларингиз ижобат бўлиши мумкин. Ички туйғуларга қулоқ тутинг, улар тўғри хулоса чиқариш, қарорга келиш белгисини билдиради. Ҳафтанинг иккинчи ярмида иложи борича ишда ёки тижоратдаги шериклар билан келишмовчиликка йўл қўймасликни маслаҳат берамиз.

ҚИСКИЧБАҚА. Умидли ҳаракатларда олға интилиш вақти етди. Муҳим ҳаётий масалаларни тўғри ҳал этиш, моддий аҳволни яхшилаб олишингизга омил бўлади. Бу борада ҳар томонлама ўйлаб, энг яхши вариантни топишга ҳаракат қилинг. Ишбилармонлик бобига сешанба омадли кун бўлиши кутиляпти. Чоршанбада чиройли, башанг кийим сотиб олишни маслаҳат берамиз.

АРСЛОН. Бу ҳафтада тил югуриги бошга мақолига амал қилиб, сукут сақлаш, кўпроқ эшитиш, майда-чуйда гапларга аҳамият бермаслик афзаллигини амалда кўрасиз. Сешанбадаги ажойиб учрашувда барчаси аён бўлади. Душанбада эҳтиёткорроқ бўлинг. Чоршанбада атрофдагилар билан муносабатларни бузмасликка ҳаракат қилинг.

БОШОҚ. Келгуси иш ва ижоддаги ютуқлар учун мустақкам пойдевор ўрнатиш учун шу ҳафтада имкон туғилиши мумкин. Бу сизнинг пухта ва виждонан ёндошингизга боғлиқ. Атрофдаги кишилар билан келишмовчилик, тортишувга бормаганингиз маъқул. Сешанбада омадли учрашув ва келишув кутиляпти. Жумада хушёрроқ бўлишни маслаҳат берамиз.

ТАРОЗИ. Ҳис-ҳаяжон, туйғуларга берилавермаслик лозим. Душанбада киришимли бўлиш, ишларни тезроқ ҳал этиш фойдали бўлади. Пайшанбада йирик ишга қўл уришдан олдин имкониятни яхшилаб чамалаб олишни маслаҳат берамиз. Дам олиш кунларини яқин кишиларнинг муаммоларини ҳал этишга ажратганингиз маъқул.

ЧАЁН. Ижодий интилишингиз ҳар қандай тўсиқларни енга олишини намоён қилади. Бу ҳафтада режали ва тартибли ҳаракатлар туфайли муваффақиятга эришингиз мумкин. Сешанба куни ажойиб совға кутиляпти. Шанба ҳафтанинг энг галвали кун бўлиши мумкин. Босиқ бўлиб, хотиржамликни сақлашни маслаҳат берамиз.

ЁЙ. Дўст ва яқин кишиларга эътиборлироқ бўлсангиз, уларнинг марҳаматидан баҳраманд бўлишингиз мумкин. Аввалига хатолардан хулоса чиқариб, ишбилармон кишилар билан муаммоларга дуч келишингиз эҳтимолдан ҳоли эмас. Душанбани зарур мулоқотларга, келишувларга сарфланг. Пайшанба келгуси режалар тузишга қулай кун бўлади.

ТОҒ ЭЧКИСИ. Бу ҳафтада сизга нисбатан нохуш кайфиятда бўладиганларга эътибор бермаганингиз маъқул. Режали ҳаракатларнинг самарасидан кўнглингиз тоғдек кўтарилишини юлдузлар башорат қиляпти. Сешанба кунини кераксиз ишларга сарфламанг, йўқса хатога йўл қўйиб, уни тузатиш учун кўп куч сарфлашга тўғри келади. Якшанбада атрофдагиларга эътиборлироқ бўлинг.

ҚОВҒА. Эски дўстлар ёрдами айнан шу ҳафтада жуда қўл келади. Ишни бир маромда бошланг, чоршанбада иш роса қайнаши кутиляпти. Душанба куни аниқ хулосага келиб олмасангиз, қарама-қаршиликка дуч келишингиз мумкин. Жума турли келишувлар тузишга қулай бўлади.

БАЛИҚ. Юлдузлар бу ҳафтани хуш кайфиятда ўтказишингиздан дарак берапти. Душанбада иш юзасидан учрашув тайинланмагани маъқул. Чоршанбада тижорат ишларини юришиб кетиши кутиляпти. Пайшанбада ишбилармон шерикларни қўлдан бермаслик учун хушёрроқ бўлинг. Якшанбада мириқиб дам олишни маслаҳат берамиз.

БИР КУЛИШАЙЛИК

- Кечалари қоронғу кўчаларни сайр этишни яхши кўраман.
- Романтикмисиз?
- Йўқ, маньякман.

Бир кишининг машинаси бузилиб қолди. У сўнгги ўн йил ичида биринчи бор ишга жамоат транспортда кетди. Кечкурун ишдан қайтиб хотинига деди:

- Бугун шунчалик кўп бахтли одамларни кўрдим.
- Қаерда?
- Автобуста!
- Қўйсангиз-чи, одам тикилинч, дим...
- Лекин бемалол ширакайф ҳолда кетаверсанг бўлади. Биров мушугингни "пишт" демайди.

- Сизларнинг банкларингизда ҳисоб рақами очмоқчи эдим, кимга мурожаат қилишим керак?
- Рухий касалликлар шифокорига.

Зиёфат чоғида меҳмонлардан бири Бернард Шоудан сўради:

- Отангиз тикувчи бўлгани ростми?
- Рост.
- Нега унда сиз ҳам тикувчи бўлмагансиз?
- Нима десам экан. Мана, сизнинг отангиз жентльмен эдилар, тўғрими?
- Тўғри.
- Нега сиз жентльмен эмассиз?

Пруссия қироли Фридрих II бир куни Вольтерни қайиқда бирга сайр қилишга таклиф этди. Вольтер рози бўлди, аммо қайиқ тешиклигини кўриб дарҳол қирғоққа чиқди. Қирол кулиб:

- Бунча ўлимдан қўрқмасангиз, Мана, мен қўрқмаяпман-ку, - деди.
Вольтер унга:
- Аъло ҳазратлари, дунёда қироллар кўп, аммо Вольтер битта, - дея жавоб қайтарди.

«Маънолар маҳзани»

БЕМОР ЎЗИГА ЁҚМАГАН ОВҚАТГА ЎЧ БЎЛАДИ

Ҳамма беморлар ҳам шундай бўлмайди, албатта. Бу мақолни ўзи касал бўлатуриб, шу касалига салбий таъсир қиладиган, ботмайдиган, аҳволини баттар оғирлаштирадиган овқатларни орқа-ўнгига қарамай еяверувчи, табиб буюрган парҳезни сақлай олмайдиган беморларга нисбатан киноя тарзида қўллайдилар. "Мараз бўлсанг ёнғоқ е, Қулғуна бўлсанг - қалампир", деган мақол ҳам борки, бунда "ёнғоқ е, қалампир е" деб, тўғридан-тўғри насиҳат қилинмаяпти, аксинча: "Ҳа, еявер касалингга ёқмайдиган нарсаларни еяверсанг тезроқ тузала-сан!", деб киноя қилинаяпти. Мараз - (тузалиши кийин бўлган, йиринг бойловчи, юкумли) яра. Ёнғоқ маразни баттар қичитиб, кўзгатиб юборади. Қулғуна - жароҳат, безларнинг оқма касали. Қалампир қулғунани баттар ачиштиради.

БЕРАДИГАН ИНЪОМИНГНИ БЕТИНГА БАҒИШЛАДИМ!

Ҳикоя қилишларича, бир дарвеш қаландар сафар пайтида йўл харажатларига муҳтож бўлиб қолибди. Дардини одамларга айтган экан, улар: "Бу шаҳарнинг бир бойи бор, ўшанга борсангиз, бир нима инъом қилар", дейишибди. Дарвеш уни излаб борибди, салом берибди, бой алик ҳам олмай, қовғини солиб, афтини бужмайтириб, жим ўтираверибди. Дарвеш бу ҳолни кўриб, индамай чиқиб ке-

таётган экан, бой: "Нега келдинг-у, нега кетяпсан?", деб тўнғиллабди. Шунда дарвеш: "Э, ўша берадиган инъомингни бетинга бағишладим!" депти-ю, чиқиб кетипти... Унинг бу сўзлари халқ ўртасида мақолга айланиб кетган бўлиб, шунга ўхшаш ҳолларда, айниқса, оғриниб, писанда қилиниб берилаётган нарсани олмай, рад этилганда қўллайдилар.

БЕРМАС ҚИЗНИНГ ҚАЛИНИ КЎП

Илгари қизни сўраб келганга бергилари келмаса, кўп қалин сўраб, ўртага оғир шартлар қўйиб, совчиларнинг ҳафсаласини пир қилиб юборардилар. Мазкур мақолни мажозан, биров бир нарса сўраб келса, тўғридан-тўғри "йўқ, бермайман", демайдиган, аммо турли баҳоналар кўрсатиб, бергиси келмайдиган бахил, қизганчиқ одамларга қарата айтадилар.

БЕШИК БОЛАСИ - БЕК БОЛАСИ

Вариант: "Чақалоқ аллада азиз, тўрвада магиз". Бу билан: "Бола чақалоқлигида азиз, ширин бўлади, худди тўрвадаги магиз сингари", дейилмоқчи.

БЕШИКДАГИ БОЛА БЕШ ТУРЛАНАДИ

Вариант: "Бола еттига киргунча етмиш турланади". Бу мақоллар билан боласининг тоби қочиб қолганидан ташвиш тортаётган ота-оналарга тасалли берадилар.

Даромад, наф						Дарак	Чаманзор	Аёл исми	Физик зарра																
Тўрт ёшли от	Нуроний, кекса	Дори соҳаси		Шамсий ой		1			Меҳр, оқибат		Хушёрлик		Кам												
				Миллат			Куш жинси				Ойна	Ижодкор													
		Юз йил		Урф	2				Тошкентдаги туман																
				Йиртқич куш		Иш устаси	Уй, бино		Куёш ботган пайт																
Кўхна сарой		Нота				3			Кавказ миллати	Кимматбаҳо тош															
		Олмош				4	Айрилик	Денгиз сайёҳи	Маҳалла сардори		Севги														
Савдо воситачиси						Тола экини	Мардлик, ботирлик		5		Идрок	Чин..													
	Уқиш босқичи	Зафар	Куй					Мойил			Ўтирак, жасур														
								6			Матбуот жанри	Тупрок													
				Ит (форсча)						Воқеа боиси	Ш. Бошбеков фильми														
	..ёт							Чўпон уйи	Автокисм	Уйдирма	7	Суд иштирокчиси	Касаллик												
Кўланка		Чўнтак (шева)	Энергия тури					8				Жонивор тутувчи	Оид, тааллуқли												
					Ер шари камари	Кўхна транспорт		Бур..		Куш ошёни															
9												Оз, андак (шева)	Навой												
					Хабар	Хашарот																			
					Вазият, шароит	Масофа						Буй	Тоза, соф												
					Сабзавот	Асорат							10												
							Ўртача об-ҳаво					Исмдош													
Мавжуд, тайёр	Иш хақи		Амалда қўллаш	Булут	Олов		Чоҳ, чуқур	Хордик	Халқоб сув	Тери тури	11														
			12		Бақувват, кучли								Нота												
	Хушбуй		Дунё										Назм ўлчови												
	Ичимлик	..сол	Урғатилган қушнинг чаккили							...дон			Нефть маҳсули, мой												
								...Дун (хитой адиби)	Падар																
	Хотира				...Фаробий			Тақинчок	...Асомов (актёр)	Маҳобат, улуғворлик			Шеърдаги такрор сўз												
					13		Жангчи қул (Рим)																		
2	1	3	13	6	7	7	13	8	6	5	5	1	9	6	12	13	4	6	11	13	10	13	3	13	9

Фозилжон ОРИПОВ тузди.

ЎТГАН СОҶДА БЕРИЛГАН СКАНВОРДНИНГ ЖАВОБЛАРИ

ЭНИГА: Самарқанд. Қанд. Шарт. Сув. Ионосфера. Сайёра. Ним. Азал. Узумзор. Замбурғ. Алиби. Шпал. Нота. Куй. Жо. "ИЛ". Одоблилик. Зико. Зог. Киев. Паргар. Тош. Омин. Қандил. Хола. Ўрдақ. "Мир". Иш. Тарози. Икар. Андижон. Бунёдкор. Он. Мимика. Гулором. Ҳа. Жама. Ҳилм. Тоғ олча. Олча. Овоза. Жанр. "Нива". До. Ривож. Асов. Фазо. От. Работ. Харламов. Умр. Спартакиада. Ин. "Меъмор".

БҮЙИГА: Дор. Номозшомгул. Осон. Ресторан. Республика. Пари. Ниёзметова. Кулба. Майор. Шева. Аруз. Асар. Али. Бепанд. Кит. Ер. Лағмон. Тиш. Моки. Бино. Қўшин. Ариза. Да. Ту. Зогора. Бачки. Замин. Ногоҳон. Жалолов. Дарс. Мухрдорлик. Ёрматов. Кимоно. Шоликор. Хоразм. Парвардигор. Ми. "Иж". Варна. Киви. Омма. Жон. Зум. Ва. Иба. Жавзо.

КАЛИТ СЎЗ: Бирни кўриб фикр қил, бирни кўриб шуқр қил. (Амир Темур ҳикмати).

XXI аср вабоси

2004 йил август-декабрь ойларида “Новости Узбекистана” ҳафтаномада журналист О. Гударзининг “Хизбут-тахрир Ал-Исломий: ҳақиқат ва афсоналар” китобидан туркум мақолалар бериб борилди. Эътиборингизга ушбу рисоладан терроризмга оид “Болаларга сиз шахидларсиз деб уқтиришди” деб номланган қисмини М. Жалол таржимасида ҳавола этмоқдамиз. Муаллиф ҳам, таржимон ҳам қатъий таъкидлашадики, мақолада учрайдиган, ақидапарастлар жамоатчилиқни чалғитиш, муртад ишларини, мунофиқона гоёларини, асл башараларини яшириш мақсадида соф ислом атамаларини байроқ қилиб олган. Масалан, “Аҳли сунна вал жамоа” жангари гуруҳларининг дунё мусулмонларининг аксарияти эътиқод қиладиган “Аҳли сунна вал жамоа” мазҳабига ҳеч қандай алоқаси йўқ ва бўлмаган ҳам. Ҳозирги кунда турли оқим ва диний-экстремистик гуруҳларга адашиб, алданиб кириб қолаётган баъзи ёшларимиз ўзлари нотўғри, жаҳолатли йўлдан кетаётганлари, ҳақиқатни англашлари учун ушбу мақолани чоп этишга жазм қилдик.

Куйида баён этилган воқеалар қатнашчиларининг исм-шарифлари ўзгартирилди, чунки иштирокчилар орасида болалар ва ўсмирлар бор эди. Бугун инсоний нуқтаи назардан келиб чиқиб ва шов-шув кетидан қувмасдан, уларга оғир кечинмаларини унутиб юборишларига кўмаклашиш зарур, токи устларидан олиб борилган тажрибалар тўғрисида эсламаганлари маъқул.

... Малика 1999 йилда эрини кўмганидан кейин, беш бола билан қолди ва Тошкентдаги дўконларнинг бирига сотувчи бўлиб ишга жойлашди. Катта ўғли 2003 йили ўн тўққиз ёшга тўлди. Уқишни давом эттириш тўғрисида гап бўлиши мумкин эмас эди. Ишга жойлашиши масаласи ҳам анча муаммоли. Ўғли аввал бир ишга берилиб, кейин тезда совиб қоларди. Ҳар гал ишдан бўшагини онасига турли важларни рўқач қилиб тушунтирар, унинг суянчиқ бўлишига онанинг умиди сўниб борарди. Иккинчи ўғли ва қизининг онасига муносабати бошқача эди. Улар мактабда яхши ўқишар, уй ишлари ва оиладаги ичкиналар — саккиз яшар Карим ва беш яшар Рамияни тарбиялашда оналарига қарашиб туришарди. Маликанинг фамилиядоши ва узоқ қариндоши Ҳалима уларникига тез-тез келиб турарди. Туриш-турмуш, бевалик, бола-чақа тўғрисидаги суҳбатлар кўпинча кўз ёшлари билан тугар эди. Ҳалима тақдирдан кўпроқ нолир, Аллоҳдан ўзига муносиб ва эвилми турмуш ўртоғи ато этишини доимо илтижо қиларди. Аввалги эрлардан унинг омади юришмаганди. У 1983 йили турмушга чиқиб ажралишди. Иккинчи марта эрга тегди. Турмуши бўлмагач 1994 йилда яна ажрашди, ёшгина қизи билан қолди. Ҳалима тўксонинчи йилларнинг охирида мустақил равишда намоз матнларини ўргана бошлади. Нотаниш арабча сўзларни ўзининг эзгулик, меҳр-шафқат, саховат тўғрисидаги таассавурлари билан уйғунлаштирди. Кейинчалик унинг Қахрамон билан танишиши ва яқинлашишига дин сабаб бўлди. Қахрамон эса никоҳ ўқитиш учун биринчи шарт қилиб хижобда юришни кўйди. У Ҳалиманинг уйига кўчиб ўтди. Янги оилавий ҳаёт “Аҳли сунна вал жамоа” жанговар гуруҳининг вазифаларини аста-секин ўрганиш билан бошланди. Дастлаб эр, Тошкент гуруҳининг фаоли ушбу гуруҳ Осие халифалигида янги ҳаёт эълон қилинишининг тарафдорларидан иборат ташкилотнинг бир кичик бўлаги эканлигини тушунтирди. Шунингдек, Ўзбекистонда кўплаб шу каби гуруҳлар борлиги, улар махфий иш юритишини айтди. Лекин Қахрамон радикал фундаменталистлар ҳаракати нафақат

Ўзбекистонда, балки бошқа мамлакатларда ҳам тўксонинчи йилларнинг ўрталаридан эмас, эллигинчи йиллардан бошлаб тақиқланганини, “Хизбут-тахрир” мафкурасини расмий руҳонийлар исломга зарар келтирувчи гайридинлик, деб ҳисоблашларини ҳам айтмади. Кейинроқ эса Ҳалимага халифалик эълон қилиш гоёсини ўз

дил тайёргарлик кўрарди. 2003 йилда ичкари ҳовли аммиакли селитра ва алюминий кукуни бочкалари билан тўлатилди. Тошкентдаги масжидлардан бирида кўзга ташланмас қоровул сифатида ишлаб, бўш кунлари уйда брикетларни портловчи аралашма билан тўлатиб, портлатиш мосламаларини йиғиш, 2004 йил баҳоридан ўзини портлатувчиларга машғу-

аташарди. Бироқ бошқа бир қоида ҳам мавжуд бўлиб, унга кўра аёллар ташкилотда эркак киши ҳам муаллимлик қилиши мумкин эди. Бунинг учун мушриф-муаллим ўз шогирдлари (ўқувчилари)нинг яқин қариндоши — эри, иниси, амакиси, тоғаси ва ҳоказо бўлиши лозим эди. Кўпинча мушрифга шариат қоидаларига мос равишда ташкилотдаги тўрттала аёл билан (агар унга бегона бўлсалар) никоҳдан ўтиши тавсия этиларди. “Аҳли сунна вал жамоа” жангари гуруҳларига аёлларни танлаш ва жалб қилиш билан алоҳида ажратилган аъзолар ва нафақат аёллар, балки эркаклар ҳамда ўсмирлар ҳам шуғулланишар эди. Кўпинча жалб этиш суҳбатларида навбатдаги “фидокор”га Мухаммад пайғамбар (с.а.в.) нинг завжалари ҳаётдан лавҳалар келтирилди. Пайғамбаримиз оилалари билан боғлиқ бундай мисоллар шариат урфларида қонунийлаштирилган никоҳ қоидаларининг нозик тарафларидан беҳабар аёлларни лол қолдирад эди. Кези келганда шуни эслатиб ўтиш керакки, шариат қоидаларининг ҳеч бирида ҳарбий жиҳод жараёнида аёллардан худкуш(камикад-

бирининг қуйидаги хулосаси диққатга сазовордир:

“Ҳозирги кунда диний-экстремистик ҳаракатлар мафкурачилари нафақат аёлларнинг сиёсий жараёнларда тенг ҳуқуқли иштирок этишини маъқуллашади, балки уларга экстремистик ташкилотларнинг энг самарали ташвиқотчилари ва ёлловчилари сифатида қарашади. Ушбу мақсадни амалга ошириш учун энг фаол тарафдорларни танлаб олишда асосий эътибор биринчи галда диний-экстремистик фаолиятлари учун ҳукм қилинганларнинг аёллари, опасингиллари, оналари ва бошқа қариндош-уруғларига жалб этилади. Чунки уларда оналик ва қариндошлик туйғулари энг кучли намоён бўлади.

Ҳаёт шуни кўрсатадики, муайян ҳолларда маҳкумларнинг оилалари ўз “жабрдийда” аъзоларининг дунёқараши ва гоёларига батамом қўшилишади, давлат ҳамда жамият тимсолида ўз оталари, ака-укалари, ўғилларидан жудо этган “душманлар”ни кўришади. Шу боисдан бу тоифа аёллар диний-экстремистик ташкилотлар сафларига жалб этиш учун энг муносиб қатлам ҳисобланади. Ҳозирги кунда шундай вазият юзага келдики, диний-экстремистик ташкилотга бир аёлнинг жалб этилиши ўз-ўзидан унинг вояга етмаган фарзандлари, опасингиллари, айрим дугоналарининг ушбу мафкура таъсирига тушиб қолишига олиб келади”.

Ушбу хулосага

2000 йилда, яъни “Аҳли сунна вал жамоа” террорчилик гуруҳи Ўзбекистонда ўзини кўрсатишидан тўрт йил олдин келинган эди. Албатта, барча диний-экстремистик фаолият учун жазога тортилганларнинг хотинлари, опа-сингиллари, оналари ва бошқа қариндош-уруғларини диний-экстремистик мафкурага тарафдор, деб шубҳаланиш нотўғри. Бироқ оқим аёллари орасида улар кўпчиликни ташкил этишини ҳам инкор этиб бўлмайди. 2004 йил август ойининг охирида фаол ташвиқотчиликни йиғиштирган “Хизбут-тахрир” тарафдорларидан бири билан суҳбатлашганимда, у юқорида келтирилган таҳлилий хулосани ўз оиласи мисолида куйидагича изоҳлади: “Менинг ота-онам, аёлим, иккала ўғлим “Хизбут-тахрир” гоёларига қарши. Уларнинг исломни мен каби қабул қилмасликлари, давлат бошқарувининг халифалик усулини тан олмасликлари бизнинг бир оилада яшашимизга ҳеч қандай тўсқинлик қилмайди”. Шундай оилалар ҳам борки, битта ҳизбчи ўзининг бир қанча яқинларини ташкилотга жалб этади, буни инкор қилиб бўлмайди. Бироқ бу жараён оммавий тус олган, деб ҳисоблаш ҳам нотўғри. “Аҳли сунна вал жамоа” ёлловчилари ўз сафларига жалб этиш учун чаласавод, итоаткор ва уятчан хотин-қизларни танлаб олишган. Улардан кўпчилигининг ёши ўн бешдан қирққача. Ҳатто саккиз яшар болаларни жалб этиш ҳоллари ҳам бўлган. Бу муаллиф янглишуви эмас, ҳақиқат.

(Давоми бор).

М. ЖАЛОЛ таржимаси.

БОЛАЛАРГА

«СИЗ ШАҲИДЛАРСИЗ»

ДЕБ УҚТИРИШДИ

дугоналари ва қариндошлари орасида тарқатиш тактикасини тушунтирди. Ташвиқот ишлари яхши тайёргарликни талаб этар эди. Ҳалима ўргана бошлади, бироқ эри тавсия этаётган китоблардаги кўп жумлалар унча тушунарли эмас эди. Ҳалима эрининг сўзларини янги ҳаётини зарурат сифатида итоат билан қабул этади. Бироқ у эрининг шариат удумларини “Бошқарув тўплами”даги “Хизбут-тахрир” йўриқномаси бандлари билан қориштириб юбораётганидан беҳабар эди. “Агар хотин Аллоҳ амрига бўйсунмаса, уни йўлга солмоқ, кечаси рад этмоқ ва қон чиқмас жойларига урмоқ керак. Агар мазкур фармойишларни бажармаса, ҳизбчи Аллоҳ олдида гуноҳқордир. Бу ҳолда партия уни огоҳлантиради. Агар тегишли хулоса чиқариб олмасан, партия уни лойиқ жазога тортади. Аллоҳ айтганидек: “Агар ўз аёлларингиздан хавотирда бўлсангиз, аввал уларга панд-насихат қилинг, кейин кечаси рад этинг, сўнгра калтакланг”, — дейилган эди бу тўпламда.

Вақт ўтиши билан Ҳалима эри ундан талаб қилаётган нарсаларнинг кўпини ўзлаштириб олди. Шу жумладан, тез орада бошланиши кутилаётган жиҳод иштирокчиларининг вазифаларини ҳам. Қахрамоннинг ўзи эса жиҳодга астой-

лотлар олиб борувчилар учун қўлланмалар ёзиш билан шуғулланар эди. Қахрамон хотинига ҳар бири тўрт аёлдан кўп бўлмаган бошланғич ташкилотларга аъзо бўлувчи мусулмон аёлларни қандай танлаш йўллари ҳам ўргатди. Ушбу ташкилотлар Тошкент жанговар гуруҳининг аёллар қанотини ташкил этиши керак эди.

зе) сифатида ваҳшиёна фойдаланиш назарда тутилмайди, болалар тўғрисида-ку гайримаса ҳам бўлади. Чунки бу диний аҳкомлар ташқарисида ҳам ваҳшийлик ҳисобланади.

Шу ерда аниқлик киритиб ўтиш керак. Жангари ёки худкуш террорчини руҳан тайёрлаш учун махсус танлаб олинган матнлар мавжуд. Ушбу матнларда эркаклар ва аёлларнинг мазкур амални ижро этишдаги ҳаракатлари асослаб берилади. Статистик матнлар жангари-худкуш онгини қонунийлаштирилган тақиқлардан чалғитиш учун тузилади. Терроризм мафкурачилари бу фикрни тан олиш билан бир қаторда унинг мазмунини жангари-террорчиларнинг ҳаракатларини оқлаш учун ўзларича талқин этишлари борасида кўплаб мисоллар мавжуд. Нима сабабдан Ўзбекистонда

2002 йилдан бошлаб террорчилар хотин-қизларга алоҳида аҳамият беришмоқда? Бу ҳолат кўп жиҳатдан чечен ва фаластин террорчиларидан ўрнатилган ҳам боғлиқ. Бироқ бошқа сабаби ҳам бор. Ўзбекистонда жангарилар аёлларнинг оқимдаги фаоллиги самаралироқ эканлигидан келиб чиқибди. Шу муносабат билан Ўзбекистон Республикаси ИИБ таҳлилчиларидан

Хотира ва қадрлаш куни олдидан

МАРДОНА АЁЛЛАР

ИККИНЧИ МАҚОЛА

Уруш йилларини эслаганда кўз олдимизга асосан кўлида қурол тутган йигитлар келади. Бироқ улар билан бир сафда душман билан мардона курашган аёлларни ҳам унутмоқ асло мумкин эмас. Юртимиздан кўнгилли бўлиб фронтга отланган, оталар, акалар билан бирга жангоҳларда бўлган, уларга тиббий ёрдам кўрсатган, серкуёш республикаимиздан совға салом олиб борган, концерт бригадаси тузиб санъати билан аскарлар қалбида Ватанига, халқига бўлган садоқатини янада жўшдирган кўплаб хотин-қизларни яхши биламиз.

Бало-офатлар ёғилиб турган жангоҳларда эркалар билан бир сафда душманга тик бориш учун аёлда ҳам йигитлардек мардлик ва жасорат керак, албатта. Аммо душманга қарши курашда хотин-қизлар қараб турадиган давр эмасди. Аксарият хотин-қизларнинг ўзлари кўнгилли бўлиб, асосан санитария қисмларида жангчиларга тиббий ёрдам кўрсатиш мақсадида фронтга отланишган.

Ленинград қамали ҳақида кўп эшитганмиз, киноларда кўрганмиз. Қамалда қолганларнинг аҳолини кўрган тош юраклар ҳам эзилиб кетди. Нина Павловна эса айнан қамалда бўлганлар-

Республика ички ишлар идораларида Нина Павловна Торбинанинг номи алоҳида ҳурмат билан тилга олинади. Асли Ленинградлик бу аёл уруш бошланганида тиббиёт билим юртида таҳсил олаётганди. Биринчилардан бўлиб санитария қисмига хизматга олишларини сўраб ариза ёзган.

Бир куни ошхонада бирга овқатланаётгандик. Ёнимиздаги столда ўтирган хизматдош ёш йигитлардан бири:

– Ошпаз суви қочган нон берибди, – дея норозиланди.

Буни Нина Павловна ҳам кузатиб ўтирган экан. Унга бир тикилиб кўйди. Йигит нонни кўтариб ошпазнинг олдида борганди, у нимадир деди. Йигит афтини буриштирганча келиб жойига ўтирди. Нина Павловна уни ёнига чақирди. Кўлига бир бурда нон олиб йигитга:

– Шу бир бурда нон учун одамлар бир-бирларини отганларини кўрганман.

Ҳафталаб нон кўрмай очликдан жони узилганларнинг ёнида бўлганман. Сенинг эса озгина суви қочган нонни егинг келмаяпти...

У бошқа сўз айтолмади. Кўзидан дув ёш тўкилди ва ўрнидан туриб ошхонадан чиқиб кетди...

дан бири эди. Унинг қамал ҳақидаги хотираларини эшитганман. Ҳар гал ҳикоясини охиригача етказолмай йиғлаб юборарди.

– Ўша йили аксига олиб киш жуда қаттиқ келганди, – дея ҳикоя қилади Нина Павловна. – Қамал ичкарасига на озик-овқат, на ўқ-дори етиб келарди. Гоҳ-гоҳида амаллаб ҳаводан ёриб ўтган самолётлар нон ташлаб кетарди. Уни қидириб топгунимизча нон совуқда музлаб бўларди. Лекин ана шу музлаган нонни кўрганимизда кўзимизга ёш келарди. Ёш

болалар, аёлларнинг аҳолини тасвишлашга ҳам юрагим дош беролмайди. Уларни кўриб туриб томоғимиздан ўша тошдек қотган нон ҳам ўтмасди. Қамал ҳақида ёзилган хотиралар, кўрсатиладиган фильмлар рост, ундан ҳам даҳшатлироқ бўлган...

Ленинград қамалидан кейин Нина Павловна бошқа фронтга юборилди. Еру ҳаводан ўқ, бомба ёғилиб турган жойда ярадор жангчиларнинг ярасини боғлаб, дардига малҳам бўлиш ҳаммининг ҳам кўлидан келавермайди.

Дайди ўқдан ҳалок бўлган, бомба портлашидан умри хазон бўлган аёлларнинг сони қанча. Ана шу балоларга чап бериб омон қолиш ҳам катта жасорат. Бу жафокаш аёл урушнинг охиригача фронтларда бўлди. Бир неча марта ярадор аскарни жангтоҳдан олиб чиқаётганида бомба портлаб, тупроққа беланганини, лекин аскарни барибир четроққа олиб бориб, ярасини боғлаб ёрдам кўрсатгани ҳақида кўп эшитганман.

Нина Павловна аввалига Тошкентдаги ҳарбий офицерлар уйида хизмат қилди. Кейин ички ишлар хизматида ўтиб, Тошкент Давлат университетининг ҳуқуқшунослик факультетидан сиртдан таҳсил олди. Етук мутахассис бўлгандан кейин у Ички ишлар вазирлигининг ташкилий инспекторлик бўлимига ишга ўтказилди.

Н. Торбина билан бирга ишлаганлар уни жуда тартибли, маданиятли, саранжом, вазифасига катта масъулият билан қарайдиган ходим сифатида эслашади. Унинг ана шу хислатлари учун ҳам раҳ-

барият ишонч билдириб котибият бошлиғи лавозимига тайинлайди. Бу вазифани Нина Павловна аёло даражада уддалади.

Ички ишлар хизматида аёллар орасидан полковник унвонига эга бўлганлар қаторида Нина Павловна ҳам бор. У ўзининг кўп йиллик тажрибаларини шоғирдларига ўргатиб кетди. Бу аёл ҳақида эслаганлар доим илиқ сўзлар айтишади.

Ички ишлар хизматида фаолият кўрсатган аёллар орасида уруш фахрийлари кўп. Дина Семёновна Люжаровская авиация қисмида хизмат қилган. Унинг кўрсатган жасоратлари ҳақида газеталарда кўп марта ёзилган. Ўз ишига жуда пухта аёл эди. Нина Ивановна Красикова эса уруш йилларида бомбардирмончи ва штурмчи самолётларни тайёрлашда иштирок этган. Урушдан кейин ички ишлар хизматида кириб, аввалига девонхонада, кейин кўп йиллар вазирлик котибиятида инспектор бўлиб ишлаган.

Биз аёлларни доимо эъзозлаймиз. Эркалар билан бир сафда уруш оловларини кечганлар эса янада юксак ҳурматга лойиқ. Ҳар гал уларнинг номини тилга олганда шундай аёллар билан бирга хизмат қилганимдан фахрланиб кетаман.

Ғофуржон РАҲИМОВ,
истеъфодаги генерал-майор.

Санъаткор Тамарахоним 1-Украина fronti жангчи ва офицерлари даврасида. (1943 йил).

Асқархўжа Аҳмедов ички ишлардаги илк фаолиятини 1970 йили Тошкент вилояти Янгийўл шаҳар ИИБ ҳузуридаги қўриқлаш бўлими бўлинма командири лавозимидан бошлаган. Ишлаш даврида кўплаб жиноятларнинг олдини олиш, содир этилганларни фош этишда қатнашаркан, бу соҳада билимлари етарли эмаслигини ҳис қилди. Ишлаш билан бир қаторда Тошкент Олий милиция мактабига ўқишга кирди. Уни кўпроқ жиноятларни фош этиш, жиноятчиларни тутиш тадбирларида иштирок этиш, хавф билан юзма-юз келиш қизиқтирарди. 1975 йилда у мазкур ИИБнинг жиноят-қидирув бўлинма инспектори этиб тайинланди. Бу хизматда қарийб ўн йил фаолият юритаркан, кўплаб жиноятчиларни воқеа жойида ушлади, ўлим билан юзма-юз келди. Ҳудудда қонунбузарликларнинг олдини олиш, жамоат тартибини сақлаш, осойишталикни таъминлаш борасида кенг кўламли тар-

НАФАҚАГА КУЗАТИЛДИ

ғибот ишларини ҳам олиб борди. Атрофига кенг жамоатчиликни жалб эта олди.

Унинг халқ тинчлиги, фаровонлиги йўлидаги саъй-ҳаракатлари раҳбарият томонидан муносиб баҳоланди. 1993 йилдан то шу кунга қадар ИИБ бошлиғининг ўринбосари лавозимида баракали меҳнат қилиб келди, подполковник унвонига эришди.

Шу йилнинг мартада эса Асқархўжа Аҳмедов тантанали равишда нафақага кузатилди. Кузатув маросими шаҳар ҳокимлигида бўлиб ўтди. Унда сўзга чиққан шаҳар ҳокими З. Файзуллаев А. Аҳмедовнинг ички ишлар идораларидаги 35 йиллик хизмат

фаолияти даврида худудда жиноятчиликнинг тобора камайгани, ҳуқуқ-тартиботнинг мустаҳкамланиб борганини алоҳида таъкидлади.

“Доимий бир жойда 35 йил самарали ишлаш осон иш эмас, – деди ҳоким ўз сўзида. – Айниқса, жиноятчилик оламидаги турли жамиятимизга ёт унсурлар билан курашишнинг ўзи бўлмайди. Бу ходимдан юксак билимдонлик, маҳорат, руҳий тайёргарлик талаб этади. Сизнинг иш фаолиятингиз ҳар кимга ибратдир”.

Ундан сўнг сўзга чиққан шаҳар прокурори А. Набиев, Давлат солиқ инспекцияси бошлиғи Р. Идрисхўжаев, ЖКБ бошлиғи Н. Избосаров, ша-

ҳар “Маҳалла” жамғармаси раиси Б. Мирзалиев ва маҳалла фаоллари А. Аҳмедовнинг шаҳарда тинчлик, осойишталикни мустаҳкамлаш, қонунбузарликнинг олдини олиш борасида қўшган улкан ҳиссасини эътироф этишди.

– Сизнинг бой тажрибангиз ИИБга кириб келаётган ёш мутахассислар учун жуда керак, – деди сўзга чиққан ИИБ бошлиғи, полковник С. Аблабеков, ўз касбининг устаси бўлган А. Аҳмедовнинг хизмат фаолияти ҳақида гапирар экан. – Нафақада бўла туриб ҳам, ёшларни ўз касбига фидойи, бурчиға содиқ, вазифасига ҳалол, жиноятчилик, ҳуқуқбузарликларга муросасиз руҳда тарбиялаш, ишларида ёрдамингизни аямаслигингизга ишонч билдирасиз, – дея сўзларини тугатди С. Аблабеков.

Тантана сўнггида А. Аҳмедовга зарбоф чопон кийдирилиб, эсдалик совғалар топширилди.

Муҳаббат ИБРАГИМОВА.

Бизнинг суҳбат

– Юрт тинчлиги, сарҳадларимиз осойишталиги, барқарорлигини таъминлашда ички ишлар идоралари фаолияти муҳим аҳамият касб этади...

– Бир жиҳатдан касбимизнинг фахрли томони ҳам шунда. Сўнги йилларда жиноятчиликнинг олдини олишда профилактика хизмати-нинг мавқеи оширилиб, милиция таянч масканлари ташкил этилишига эътибор кучайтирилди. Бу ўз навбатида жойлардаги маҳалла, мавзе, кўрғон, қишлоқ ва овулларда ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш ва унга қарши қаратилган кураш чораларини кўришда катта имкон яратди. Шунингдек, ўсмир ва ёшлар ўртасида тарбиявий-профилактик ишларни олиб бориш, нотинч оилалар, муқаддам судланганлар ва бошқа профилактик ҳисобда турувчи шахсларга ижобий таъсир кўрсатиш, жазони ижро этиш жойларидан озод этилганларни ишга жойлаштириш, диний-экстремистик оқимларга мойил шахсларни аниқлаш, содир этилган жиноятларни фош этиш ва қидирувда бўлган жиноятчиларни топши, паспорт-виза тартибқоидаларига амал қилиниши ва фуқаролар хавфсизлигини таъминлаш каби ишларида улар иштирокини кенгайтирди.

ИСЛОҲОТЛАР САМАРАСИ

Бухоро вилояти Ички ишлар бошқармаси бошлиғи ўринбосари, полковник Абдулла Ҳамроев билан қисқача суҳбат.

– Бу долзарб вазифаларни бажариш ҳар бир ички ишлар ходими зиммасига маъсулият юклаши табиий.

– Албатта. Бу борада ходимларимизнинг жисмоний, маънавий соғломлиги, касбий, жанговар тайёргарлигининг аҳамияти катта. Ислоҳот талабларидан келиб чиққан ҳолда аҳолининг тинчлиги ва хавфсизлигини таъминлаш, ҳудуддаги ҳуқуқбузарлик ва жиноятчиликнинг олдини олиш, намунали жамоат тартибини сақлашда жамоатчилик кучига бевосита таянган ҳолда иш олиб борилмоқда.

Аҳолига хизмат кўрсатиш учун қулай бўлган ҳудудларда вилоятимиз бўйича 189 та милиция таянч пункти ташкил этилган. Улар замонавий жиҳозлар, алоқа ва техника воситалари билан таъминланган. 120 та милиция таянч пункти қишлоқ жойларида, аксарияти маҳалла фуқаролар йиғинлари билан бир бинода жойлашган. Улар

қошида вояга етмаганларнинг бўш вақтларини мазмунли ўтказишлари учун спорт майдончалари, тўғараклар ишлаб турибди.

– Вилоятимизнинг энг узоқ ва чекка қишлоқларидаги милиция таянч пунктиларида олиб борилаётган ишлар талабга жавоб беради, деб ўйлайсизми?

– Шундай ҳудудлардан бири – Пешкў туманида 10 та милиция таянч пункти ташкил этилган. Ташкил этилган милиция таянч пунктиларининг бири туман марказидан 210 километр узоқликда жойлашган “Жонгелди” қоракўлчилик ширкат хўжалигида. Хўжаликнинг умумий майдони ниҳоятда катта. Шимолдан Шофиркон тумани ва Навоий вилоятининг чўл ҳудудлари, шарқий томондан Ромитан ва Жондор туманларининг чўл ҳудудлари, ғарбий томондан Қорақалпоғистон Республикасининг чўл ҳудудлари билан чегараланган.

Ширкат хўжалигининг мар-

кази “Жонгелди” кўрғони ҳисобланиб, 396 та оила аҳоли истиқомат қилади. Ҳозирги кунда кўрғонда Жонгелди қишлоқ фуқаролар йиғини раиси Амантай Мантиев, милиция таянч пункти профилактика инспектори, капитан Нортай Дербисовлар ўз ҳудудларида жамоатчилик билан ҳамкорликда иш олиб бормоқдалар. Таҳлиллар шуни кўрсатадики, ҳудудда таянч пункти ташкил этилганидан сўнг ўтган йилларга қараганда жиноятчилик кескин камайган.

Бир вақтлар муаммоларни ҳал этиш учун хўжаликдан 170 километр узоқликда жойлашган Газли шаҳарчасига, ундан сўнг Бухоро шаҳри орқали Пешкў тумани Янгибозор кўрғонига келишарди. Ҳозирда эса бу муаммо ўз ечимини топди.

Шунингдек, Ромитан тумани марказидан 270 километр узоқликда жойлашган “Қизилровот” қишлоқ фуқаролар йиғини (раиси К. Абуев, фаоллари А. Жанабаев,

Ж. Арезов ҳамда милиция таянч пункти профилактика инспектори, катта лейтенант Б. Қиличбаевлар), Олот туманидаги Олот тумани марказидан 30 километр узоқликда жойлашган Қирлишоқ қишлоғи каби ҳудудларда ҳам иш замон талаблари даражасида олиб борилмоқда.

– **Абдулла Саъдуллаевич, қишлоқ ва маҳаллалардаги ижтимоий аҳвол, халқ турмуш тарзини ўрганишда, муаммоларни ҳал этишда шу қишлоқларда узоқ йиллардан буён яшаб келаётган кекса отахону онахонларнинг, таълим тизими ходимларининг ёрдами катта бўлса керак?**

– Ҳа. Бой ҳаёт тажрибасига эга қариялар кузатувчан бўлишади. Улар қишлоқ, маҳаллалардаги ҳар бир оиланинг турмуш тарзини чуқур билишади. Шунингдек, педагог-ўқитувчилар ҳам бу борада сезгир. Кўшнинг бола-сидаги ўзгариш, ўқувчисининг хатти-ҳаракати аввало уларнинг назарига тушади. Ҳуқуқ тартибот посбонлари халқ билан ҳамфикр, ҳамкор ишлашса, тинчлигимиз, осойишталигимиз учун ҳар биримиз маъсулликни ҳис этсак, ҳар қандай ноқонуний ишларга ўз вақтида чек қўйилади. Асосийси, юрт ташвиши, миллат дардини дилдан ҳис этиб ишлаш, яшашда.

Суҳбатдош:
Моҳира ШАКАРОВА.

Хизматларда

Республика ИИБ Транспорт ИИБ ҳузурида милиция батальони ташкил этилганига кўп вақт бўлгани йўқ. Бироқ қисқа фурсат ичида мазкур соҳани такомиллаштириш борасида сезиларли саъй-ҳаракатлар қилинганлигини кўриш мумкин.

МАСЪУЛИЯТ
ТУЙҒУСИ

Ҳозирги кунда ходимларимиз вазифаларини сидқидилдан бажариш йўлида хизмат олиб боришмоқда, – дейди Транспорт ИИБ ҳузуридаги милиция батальони 2-отряди командири, майор Б. Кенжаев. – Уларнинг жанговар ва касбий тайёргарлигини ошириш, маънавий-маърифий билимлари доирасини кенгайтиришга алоҳида эътибор қаратганмиз. Шинамгина Маърифат хонаси ташкил қилинди. Ҳар ҳафта Маърифат дарслари ўтказиб борилади. Спортнинг футбол ва волейбол каби турлари билан шугулланиш учун шароит яратдик. Футбол жамоамиз бор.

Отряднинг тамал тоши қўйилганига ҳали бир йил ҳам

бўлгани йўқ. Аммо шу қисқа вақт ичида жамоага ажратилган бино қайта таъмирланди, бу ерда бир қатор бунёдкорлик ишлари амалга оширилди. Натижада бир вақтлар кўримсиз бўлиб қолган бинога файз кирди. Хизмат хоналари

жиҳозланиб, зарур алоқа воситалари билан таъминланди. Айни пайтда ошхона, ювиниш хонаси ҳам ишлаб турибди.

– Ходимларимиз куну тун хизматда бўлишади, шу боис, улар учун барча зарур шарт-шароитлар яратилиши шарт, – дейди Бозорбой Курбонovich куюнчак-

лик билан. – Айни вақтда асосий эътибор шу мақсадга қаратилган. Юртимизда эзгуният билан Сихат-саломатлик йили деб эълон қилинган жорий йилда шахсий таркибининг жисмонан бақувват, соғлом, маънавий етук бўлишини таъ-

ходим жисмонан соғлом, руҳан тетик бўлиши керак.

Дарҳақиқат, отряд ходимлари зиммасидаги вазифа бениҳоя маъсулиятли. Республикаимиз темир йўлларида давлат мулкни талон-тарож қилинишининг олдини олиш, хушёрлик, қатъият ва талабчанликни, ҳуқуқбузарликларга қарши муросасиз бўлишни талаб этади. Айтиш мумкинки, жамоада хизмат машаққатларини матонат билан енгиб, обрў-эътибор топаётган ходимлар анчагина. Сафдорлар О. Рўзиқулов, С. Кўбаев, А. Алиев, З. Мирзаев, А. Норбоев ана шулар жумласидан.

– Билимли, жонкуяр, ўзини танлаган соҳасига бағишлай билган инсонлар билан бир сафда ишлашга нима етсин, – дейди Б. Кенжаев фахр билан.

Еруғ ният билан юксак мақсадларни кўзлаб фаолият юритаётган жамоанинг аҳиллиги келгуси муваффақиятларга умид уйғотади. Зеро, “Куч – бирликда” деб бежиз айтишмаган.

Нигора РАҲИМОВА.
Навоий вилояти.

Суратда: отряд командири, майор Бозорбой Кенжаев шахсий таркиб билан қилинган ишларни режалаштирмоқдалар.

Муаллиф олган сурат.

ҲАМКОРЛИК —
ЮТУҚЛАР ОМИЛИ

Аҳолининг тинч, осуда ҳаёт кечиришини таъминлашда жамоат тартибини сақлашнинг аҳамияти катта. Ўтган йили туман ички ишлар бўлими ходимлари билан ҳамкорликда жойларда ўтказилган ҳуқуқ мавзулардаги суҳбатлар, учрашувлар ўз самарасини берди. Айниқса, профилактика инспекторлари иштирокидаги савол-жавоблар, маҳалла оқсоқолларининг панду-насихатлари фойдали бўлди. Ана шу тадбирлар туфайли туманда жиноятлар сони сезиларли даражада камайди.

Форишлик Ерлан Нуранов уйланмаган, ҳеч қаерда ишламайди. Ўн ёшида Арнасой туманида жиноят содир қилиб, уч йилга ахлоқ тузатиш жазосини олган. Бундан хулоса чиқариб олмаганини исботлади. Гагарин шаҳридаги бозорда кийим-кечак савдо қилиб ўтирган Болта Утибоевнинг 11.000 сўмлик шляпасини олиб пулини тўламасликка уринади. Оқибатда жанжал чиқиб, Ерлан амакиси Ербол билан сотувчини дўппослаб кетишди. У етмагандай темир қувур топиб, Болтанинг дуч келган ерига уради. Натижада жабрдийда оғир тан жароҳати олади.

Айбдорлар қилмишларига яраша жазо олишди. Таҳлиллари шуни кўрсатяптики, Гагарин шаҳрида, қишлоқ фуқаролар йиғинларида, маҳаллаларда ички ишлар ходимлари иштирокида ўтказилаётган турли мавзулардаги тадбирлар жамоат тартибини сақлашда муҳим аҳамият касб этапти. Яна шуниси қувончлики, ўтган йили туманимизда муқим яшовчи аҳоли ўртасида биронта ҳам безорилик жинояти содир этилмади.

Биз профилактика инспекторлари билан яқин алоқа ўрнатганмиз. Туман ички ишлар бўлими ва жиноят ишлари бўйича туман судининг қўшма тадбирлар режаси ишлаб чиқилган. Асосий эътиборни аҳоли ўртасида ҳуқуқий мавзуларда тушунтириш ишлари олиб боришга қаратяпмиз.

Анвар ХўЖАНАЗАРОВ,
жиноят ишлари бўйича Мирзачўл туман суди раиси.

ҲАЁТНИНГ ОҚ ВА ҚОРА ЧИЗГИЛАРИ

Сурхондарё вилояти Музробод тумани ИИБ ҲООГ профилактика катта инспектори, майор Мамашариф Юсуповни туманда кўпчилик яхши билади. Хизмат фаолиятини кўриқлаш бўлинмаси оддий сафдорлигидан бошлаган кезларида ҳам, туманнинг турли ҳудудларида профилактика инспектори лавозимида ишлаган чоғларида ҳам ҳаммиша одамларга суянди, уларнинг арзу ҳолини эшитди, қалбига қулоқ тутди. Шу боисдан ҳам маҳаллаларда унинг обрўси, ҳурмати баланд. Фуқаролар уни ўз кадрдонларидек билишади.

КАМОЛОТ

... Пайҳонга қарши кураш бўйича тадбирдан қайтган Мамашариф Юсуповни аёл кишининг чақириғи тўхтати. Эллик ёшлардаги озгин, юзларини ажин қоплаган бу аёлни у яхши танирди. У нотинч оилалар рўйхатида туради. Эри ҳеч қерда ишламайди, муқаддам мол ўғирлаб, қамалиб чиққан. Ичкиликка муккасидан кетган. Ичди дегунча маҳаллани, кўни-қўшнилари безовта қилади, хотинини калтаклайди.

Салом-алиқдан сўнг аёл муддаога кўчди.

— Ука, сизда гапим бор эди, — деди у.
— Тинчликми опа? Гапираверинг. Аёл йиглаб юборди.

Яна эри тўйдан ичиб келиб, тўпалон кўтарган. Инсофга чақиришга интилган хотинини эса роса калтаклаган.

— Мажбурий даволанишга юборамизми?

Инспектор аёлга савол назари билан қаради.

— Жон ука, ундай қилманг. Болаларимнинг юзи шувут бўлмасин. Инсофга келиб қолар.

Юзлари, қўллари калтакнинг зарбидан моматалоқ бўлиб кетган аёл оила шаъни, кадр-қимматини ўйлаб таклифга рози бўлмади. Инспектор ҳам бу оила тўғрисида анча бош қотирди. Ахир ароқ ичишга муккасидан кетган киши ўз-ўзидан тўғри йўл танламайди-ку...

Мамашариф Юсупов Бешкўтон фуқаролар йиғини раиси Мамаражаб Авлиёқулов, посбонлар Эркин Жумаев, Жамшид Қорақулов ва маҳалла фаоллари билан бирга таняч пункти ҳудудида жойлашган маҳаллаларда рўйхатда турувчи муқаддам судланган, жанжалкаш, спиртли ичимликка ружу кўйган, гиёҳвандлик моддалари истеъмол қилувчи маъмурий назоратдаги бир неча фуқаро устидан профилактика назоратни кучайтирди. Уларнинг ҳар бири билан қатъий тарбиявий иш олиб борилди. Оилавий шароити оғир ва ишсиз юрган бундай шахсларнинг ҳаммаси ташкилот ва муассасаларга, фермер хўжалигига ишга жойлаштирилди. Уларнинг жамоат ишларига жалб этилиши, ўнлаб оилаларда тинчлик, осойишталик, тотувлик гарови бўлди.

Яқинда Мамашариф Юсуповнинг хизмат хонасига бир йил муқаддам кўзлари кўкариб, юзлари моматалоқ бўлиб ёрдам сўраб келган ўша аёл кириб келди. Ёнида озода кийинган турмуш ўртоғи. Эр аллақачон ичкиликдан воз кечибди. Болалари, рўзғори, оиласи учун ишлаётган экан. Эр-хотин оиласини сақлаб қолишда ғамхўрлик қилган инспекторга самимий миннатдорчилик билдиришди.

Майор Мамашариф Юсупов оддий

оила фарзанди. Ота-онаси Бойсун туманидаги тоғ қишлоғидан чўл ўзлаштиришга келишган. Мамашариф шу ҳудудда таваллуд топди, қишлоқ хўжалик техникумини битириб, ҳарбий ҳаво кучларида йигитлик бурчини ўтади. Термиз Давлат университетининг умумтехника факультетини битиргандан сўнг ички ишлар тизимига хизматга ўтди. Шунга ҳам 13 йил бўлди.

Йиллар кўриқлаш бўлинмаси сафдорини камолга етказди, улғайтирди. Бугунги кунда унинг елкасини майор унвони бегаб турибди. Энг муҳими, ҳалол меҳнати, камтаринлиги, вазифа ва бурчига чуқур масъулияти, одамлар тинчлиги, осойишталиги йўлидаги фидойилиги туфайли кўпга танилди. Бир воқеани кўпчилик ҳамкасблари яхши эслашади.

Чегара ҳудудидаги қишлоқда яширинган жиноий гуруҳ тўғрисидаги хабар ИИБ ходимларини оёққа турғизди. Тузилган тезкор гуруҳ таркибига Мамашариф ҳам бор эди. Қуршовга олинган қонунбузарлар ортга қайтишса — чегара чизиги, олға юришса — темир йўл. Ҳарқалай, улар поездга чиқиши мумкин, деган тахмин тўғри чикди.

Қоронғуликка ўзини урган киши ички ишлар ходими тузоғига тушди. Бир оздан кейин эса унинг шериги ҳам қўлга олинди. Энг муҳими, ҳеч ким талофат кўрмади.

Улардан бири илгари гиёҳвандлик моддалари олди-сотдиси ва давлат чегарасини ноқонуний бузишда айбланган кимса бўлиб, унинг шериги хавfli жиноятчи эканлиги аён бўлди. Темир йўл бўйида яшириб кўйган портловчи модда, граната, автомат ва 84 дона жанговар ўқлар топиб олинди. Бу жойда 1 килограмм гиёҳвандлик моддаси, қўл фонари ва ойна ҳам бор эди. Маълум бўлишича, улар кундузи қуёш нурига ойна тутиб, кечалари эса фонар ёқиб, шериклари билан алоқа қилишар экан. Ана шундай маккор ва текин бойлик йўлида ҳар қадамда жиноят қилишга тайёр турганлар пайи қирқилди.

Майор Мамашариф Юсуповнинг хизмат фаолияти ана шундай жасоратларга бой. Ким билан сўзлашманг, инспектор ҳақида яхши фикр билдиради. Тумандаги 42-милиция таянч пунктида фаолият кўрсатаётган профилактика катта инспектори, “Жасорат” медали соҳиби, майор Мамашариф Юсуповни энг аввало ота-онаси, таълим-тарбия берган устозлари, яхши инсонлар, жамоаси, хизматдош дўстлари камолга етказишди.

Сафарали ОМОНТУРДИЕВ.

Суратда: “Жасорат” медали соҳиби, майор М. Юсупов.

БАХТМИ Ё БАХТСИЗЛИК?

Кўқон шахрида яшовчи Маҳмуд Ҳасанов (айрим сабабларга кўра исм-шарифлар ўзгартириб бериляпти)га нисбатан Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг тегишли моддасига биноан жиноий иш қўзғатилди. Бунга оилада бўладиган оддий машаба сабаб бўлди.

Айбланувчининг кўргазмаларида қараганда, у рўзғор учун бозордан турли резавору сабзавотлар харид қилиб келади. Халталарни уйига кўйиб, ўзи кўчага чиқиб кетади.

Анчадан бери ораларидан “оламушук” ўтиб юрганлиги учун Дилноза эри келтирган бозорликларга қиё ҳам боқмади.

Маҳмуд кош қорайганда қайтиб келса, бояги нарсалар ҳамон кўйган жойида турарди. Хотинига: “Мана буларни жой-жойига кўймабсан, сабзилар сўлиб қолибди!” — деб эътироз билдирди. Хотини эса: “Сўлиса, сўлиб ўлсин!” — деб “тутун” қайтарди.

Ҳазабани жиловлай олмаган эр ва тилини тиймаган хотин ўртасидаги “айтишув” дўппослашишга ча бориб етди. Дилноза енгил тан жароҳати олди.

Орадан атиги уч кун ўтди. Маҳмуд ҳовлида машинасини юваётганди. Қрандан жилдираб озгина сув тушаётгани учун катта идишни тўлатиб кўйди. Дилноза эса ичкарида буюмларнинг чангини артаётди, қўлидаги кир латтани идишдаги сувга қайиб ювди. Оқибатда яна эр-хотин жиққамушт бўлишди. Калтакланган хотин бу сафар ҳам енгил тан жароҳати олди.

Юзакироқ қараганда, бу воқеалар моҳиятан газетага олиб чиқиш даражасидан анча паст, мавзуга чуқурроқ ёндошилса-чи?

“Хотиним касалхонада уч кун ётиб даволанди, мен хабар олмадим. Чунки энди у билан яшамайман”, — дейди эр.

“Эримни кечирмайман, унга қонунда кўрсатилганидек жазо тайинлашларингизни сўрайман”, — дейди хотин.

Демак, Аллоҳ номи ва каломиила бунёд этилган, “Оила” кодекс билан мустаҳкамланиб, давлат ҳимоясига олинган муқаддас кўргон — оила бузилиш арафасида. Бу кўргонни ташқаридан кимлардир эмас, балки ўз хоҳиш-иродалари билан барпо этган “бинокорлар”нинг ўзлари вайрон этиш ниятидалар.

Бахт нима? Бу саволга ҳар ким ҳар хил жавоб беради. Биров дангиллама уй-жойга эга бўлиш деб билса, бошқа биров кўзни камаштирадиган даражада кўркама, замонавий автомобилни кўз олдига келтиради. Кимдир юқори мансаб пиллапояларидан одимлаб, энг тўридаги юмошқ курсига ўтиришни бахт деб ҳисоблайди, яна кимдир жарак-жарак пулни.

Лекин бу борада биттагина ҳақиқат бор: агар атрофингда “бошингни қотириб” чулдираб турадиган фарзандинг бўлмаса, бариси бекор.

Фарзанди бор эркама — ота, фарзанди бор аёл — она! Яратганининг ана шу буюқ инъомига шукр қилмайдианларга эса хайф сизларга, дегинг келади.

Дилноза... У она бўлишдек бахтга бир эмас, икки марта му-

яссар бўлган. Ўшанда ўз вужудидан дунёга келган, дўмбоққина, нозикқина қўлчалари, оёқчаларини типирчилатиб, тишсиз оғзини очиб биғиллаётган дилбандини қўлига олганда бахтдан боши айланиб, ширин энтиқиб кетмаганмиди? Етмиш икки томирида қон ўрнига шукроналик ҳис-туйғулари оқмаганмиди?

Маҳмуд-чи? Яқинлари таббасум билан “кичкинтои қуллук, бўлсин!” дейишганда, нақ еттинчи осмонда парвоз қилмаганмиди? Нахотки, одам шунчалар ношукр бўлса, яхши кунларини шунчалар тез унутиб юборса? Ёки олдиндан оққан сувнинг кадри йўқми?

Ортиқча кибр-ҳаво, манманлик, тантиклик ақл кўзини парда бўлиб тўсган Дилноза ва Маҳмудлар нахотки, фақат ўзларини ўйлашса, шунда ҳам бугунги, оёқ остини кўзлашса! Улар шу қадар худбинми?

Тескари дунё деганлари шумики, бир пайтлар ўзларига олам-олам шодлик, фахр ва гурур ҳадя қилган дилбандларига эндиликда тирик етимликни, армон ва изтиробни, бир умрлик мунғайишни — кўйингки, бахтсизликни раво кўрмоқдалар.

Ахир уларнинг келажаги, тақдирлари қандай кечиши жанжалнинг қандай яқун топишига боглик.

Шу ўринда айрим мулоҳазаларни айтиб ўтишни лозим топдик. Маҳмуд устидан қўзғатилган жиноий иш ўз йўлига. Ҳар ким эканини ўради. Аммо ҳар икки томон ўртадаги никоҳни бекор қилишни сўраб фуқаролик судига мурожаат этгани-чи? Ўйлаб кўриш учун берилган муддатдан кейин ҳам ўз сўзларидан қайтишмагани-чи?

Начора, яхши умидлар билан қурилган битта оила барбод бўлади. Маҳмуд ва Дилнозанинг ота-оналари, кўни-қўшнилари, маҳалла фаоллари ва борингки, фуқаролик суди судьясию маслаҳатчилари ҳам ҳеч нарса қилишолмайдилар. Энг катта, энг оғир жиноят эса ана шундан кейин рўй-рост бўй кўрсатади. Кўзлари мўлтираган икки норасиданинг ёзувчи Тохир Малик айтмоқчи, болалиги ўғирланади, болалиги бўғиб ўлдирилади.

Ҳаётнинг ёзилмаган ўз фалсафаси бор: ота-она фарзанд билан бахтли бўлганидек, фарзанд ҳам ота-она билан бахтли. Улардан қай бирининг ўрни бўш бўлса, боланинг бахти мукамал эмас, кемтик. Бу ёғи билан ҳеч кимнинг иши йўқ.

Дилноза ва Маҳмудлар жаҳл отидан тушиб, хатоларини тўғрилашга ҳали ҳам кеч эмас. Акс ҳолда кибр-ҳаво, манманлик туфайли оилани бузганликлари, икки фарзандга бахт ўрнига бахтсизлик “ҳадя” қилганлари учун виждон ва иймон олдида қачонлардир жавоб беришларига тўғри келади.

Бўрибой ОМОНЗОДА,
Раҳмонали ҚОСИМОВ.

2005 ЙИЛ — СИҲАТ-САЛОМАТЛИК ЙИЛИ

ҚАРШИЛИК ҚОБИЛИЯТИ «АРМИЯСИ»НИНГ АСКАРЛАРИ

Киши тез-тез касалга чалинаверса, унинг қаршилик қобилияти пасайиб кетибди, деймиз. Аммо одамнинг соғ-саломат, тетик-бардам юришида организмидаги лимфа тизими қанчалик катта роль ўйнашини кўпчилик билмаса керак. Шунинг учун ушбу тизим ҳақида ғамхўрлик қилишимиз керак. Қуйида биз лимфа тизими қай тарзда фаолият кўрсатиши, унга қандай қилиб кўмаклашиш мумкинлиги тўғрисида фикрлашамиз.

ЕР ЮЗИДА ЁЛГИЗ ЭМАСМИЗ

Курраи заминда неча хил жонзот яшаши ҳақида ҳеч ўйлаб кўрганмисиз? Одамзот билан ёнма-ён яшайдиган жонли организмларнинг тури икки миллионга яқинлашади! Уларнинг ичида оддий кўз билан кўриб бўлмайдиганлари – бациллар, бактериялар, вируслар қанча.

Микроорганизмларни ҳамма ерда учратиш мумкин. Уларнинг сони тобора ортиб бораёпти. Яна бўлса аксарияти инсон саломатлиги учун хавфли.

Хўш, кўп сонли, турли-туман душманлардан организмимизни нима ҳимоя қилади? Бу биринчи галда қаршилик қобилиятимиздир. Иммуни тизимисиз юксак даражада ривожланган организмлар аллақачон қирилиб кетган бўларди.

Аммо инсон организмнинг лимфатик тизими ҳам унинг муҳим таркибий қисми эканидан кўпчилик беҳабар бўлса керак. Лимфатик тизимга қораталоқ, лимфа тугунлари, иликдаги лимфа элементлари ва шу кабилар киради.

ТАШҚИ ДУШМАНЛАРДАН ҲИМОЯЛАНИШ

Инсон организми шундай яралганки, у бутун ҳаёти давомида ўзини ҳимоя қилиб ва тиклаб туради. Тери бамисоли вужуд қалъасининг девори. У танани ташқи душманлардан муҳофаза этади. Йўтал ва қайт қилиш каби кучли рефлекслар зарарли моддалардан халос бўлишимизга ёрдамлашади.

Бордию ташқи босқинчилар бу тўсиқлардан бир амаллаб ўтишган тақдирда ҳам энди кимёвий тўсиқларга дуч келишади. Булар оғиз, бурун ва томоқдаги шилимшиқ модда, ошқозондаги нордон суюқлик. Мазкур ҳимоя воситалари ҳам иш бермаса, “машқ кўрган, чиниққан”, профессионал ҳимоя тизими жангга киради. Унинг энг муҳим бўғинларидан бири, юқорида айтганимиздек, инфекцияларга қарши курашувчи лимфа тизимидир.

Ушбу тизимни гўёки шўр ернинг сизот сувларини йиғувчи дренаж усулга ўхшатиш мумкин. Яъни барча аъзолар ва тўқималарнинг хужайралари оралигидан оқиб ўтувчи суюқлик умумий ўзанга эга.

Лимфа деб аталувчи бу суюқлик бутун организм бўйлаб айланиб юради. У танани тозалаб, янгилаб туради, вужудга кириб қолган бегона “агент”ларни аниқлайди. Лимфа капиллярлари ана шу тизимнинг илдизчаларидир. Капиллярлар орқали суюқлик лимфа томирлари орқали асосий ўзанга етиб боради. Йўлда сизгич (фильтр)лардан – лимфа тугунлари орқали ўтади.

Лимфа оқимининг тезлиги ниҳоятда секин – атиги 300 мм/дақиқа. Энди ўзингиз солиштиринг, венадаги қон бу масофани 1-2 сонияда босиб ўтади.

ТОЗАЛАГИЧ ТУГУНЛАР

Иммунитетнинг “жойлардаги вакиллари” – лимфа тугунларидир. Улар лимфа тўқималарининг ўзига хос тўплами кўринишида бўлади. Булар биологик сизгич (фильтр)лар бўлиб, коллекторларга ўхшаб организмнинг турли “минтақалари”дан лимфалар ана шу тугунларга оқиб келади. Масалан, оёқларнинг лимфа йўллари чотдаги, қўлларники эса қўлтиқ остидаги лимфа тугунларига туташади.

Лимфа тугунлари одатда турли аъзолардан келадиган лимфа томирлари туташадиган жойда жойлашади. Бўйин, ияк ости, қўлтиқ ости, чот шулар жумласига киради. Инсон организмида жами беш юзга яқин лимфа тугунлари мавжуд. Улар унча катта бўлмайди: энг каттаси ёнғоқдек келади.

“Бегоналар”ни лимфа тугунларида махсус хужайралар қуршаб олиб, еб қўйишади, йўқ қилишади. Бу тугунларда бактериялар, вируслар, замбуруғлар ва ҳатто шиш пайдо қилувчи хужайраларни зарарсизлантирувчи махсус хужайралар ишлаб чиқилади. Бундай санитар хужайралар қон орқали бутун организмга тарқалади.

УЛАР ШАМОЛЛАШСА-ЧИ?

Табиат томонидан ато этилган ҳимоя кучлари одам организмга кўплаб касаллик кўзгатувчиларга қарши муваффақиятли курашиш имконини бераёпти. Аммо баъзан лимфа тизими ҳам чарчайди, хасталанади.

Лимфаденит – лимфа тугунларининг шамоллашидир. Бу касалликка ангина, ўткир респиратор вирусли касалликлар, сил, грипп каби хасталиклар пайти чалиниши мумкин. Чунки организм юқоридаги касалликларга чалинганда лимфа тугунлари зўриқиб ишлашига тўғри келади. Улар шамоллаган пайтда катталашади (шишади), қизаради, қўл теккизсангиз оғрийди.

Лимфа тугунлари қанчалик кучли шамолласа, киши ўзини шунча ёмон ҳис этади. Бу умумий ланжлик, қувватсизлик, ҳароратнинг ошиши, эт жунжикиши, иштаҳанинг йўқолиши, уйқунинг бузилиши кўринишларида намоён бўлиши мумкин.

АГАР ЁРДАМ КЕРАК БЎЛСА

Агар танангиздаги лимфа тугунлари катталашган бўлса, бунинг сабабини, яъни касалликни аниқлаш керак. Кўпинча бўйин ва ияк ости лимфа тугунлари шишади. Ҳар қандай томоқ оғриш (фарангит, тонзиллит, ангина) қулоқ оғриқлари бўйиндаги ва ияк остидаги лимфа тугунларининг катталашшига сабаб бўлиши мумкин. Ҳатто кариес (тиш ерилиши) ҳам изсиз кетмайди. Йиринглаш, қўлоёқларнинг жароҳатланиши тизза ёки қўлтиқ остидаги лимфа тугунларининг шамоллашига олиб келади.

Организмнинг қаршилик қобилияти юқори бўлса, инфекция билан курашиш бир неча кун давом этгач, лимфа тугуни яна асл ҳолига қайтади. Аммо баъзан бу курашда куч тенг бўлмайди, организмга кўмак беришга тўғри келади. Уни биринчи галда дармондорилар билан таъминлаш керак. Беморнинг аҳволи оғир бўлса, бошқа дори-дармонлар ҳам зарур бўлади.

ЎЗ ҒАМИМИЗНИ ЎЗИМИЗ ЕЙИШИМИЗ КЕРАК

Ўзимизнинг организмимизни қанчалик яхши билсак, уни шунчалик яхши асрай оламиз. Ҳар бир киши ўз организмнинг қаршилик қобилияти қай аҳволдалигини аниқлай оладиган бир неча оддий аломатлар мавжуд. Иммунитет кучли ҳолатда бўлса, кичик яра-чақалар, жароҳатлар йирингламайди, ўз-ўзидан тазалиб кетади. Қон таҳлили меъёрида бўлади, киши юқори нафас йўллари шамоллашига йилда бир мартадан ортиқ чалинмайди.

Мабода ўзингизни қувватсиз ҳис қилсангиз, танангизнинг аҳволига эътибор қаратинг. Ҳароратингиз юқори бўлса, бу вирусларга қарши курашаётганини аниқлатади. Терлаш танани совитади ва захарли моддаларни чиқариб юборади. Лимфа тугунларининг катталашши инфекцияларга қарши жиддий кураш кетаётганидан далолатдир. Бундай аломатларни йўқ қилиш ҳаракатига тушгандан кўра организмизга ёрдам бериш чорасини кўринг. Бунинг учун аввало тўғри овқатланинг. Қолаверса, чекиш, меъёридан ортиқ спиртли ичимлик ичиш, уйқуга тўймаслик, зўриқишлар қаршилик қобилиятини пасайтиришини эсда тутинг.

АРЗИМАС ДЕБ ЎЙЛАШГАНДИ

Бир куни тўрт яшар болакай онасига елкаси оғриётганидан шикоят қилди. Онаси пайпаслаб кўриб, ўғлининг қўлиги остида каптарнинг тухумидек келадиган шиш пайдо бўлганини пайқайди. Кўриб кетиб, боласини олиб шифохонага югурди. Шифокор болани яхшилаб текширувдан ўтказиб, “шарча” пайдо бўлишининг сабабини тусунтирди.

– Қўлтиқ остидаги лимфа тугуни шунчалик катталашибдими, демак организм қандайдир жиддий инфекция билан қаттиқ курашаёпти, – деди у.

Аёл ҳайрон бўлди. Ахир, ўғилчаси яқин орада ҳеч қандай касалликка чалинмаган, ҳатто шамолламаган эди-да. Тез орада бу саволга жавоб топилди: болакайнинг кафтини мушуги тирнаган экан. “Нима, мушук тирнашидан ҳосил бўлган арзимас жароҳат ҳам шунчалик жиддий оқибатларга олиб келадими?” – дерсиз.

Гап шундаки анчайин беозор, ёқимтой бу уй жониворининг тирноқлари остида кўплаб микроблар тўпланиб қолган бўлади. Шунинг учун бир қарашда арзимасдек кўринган жароҳатни ҳам дезинфекция қилиб қўйсангиз фойдадан холи бўлмайди.

Боболаримиз руҳи мададкор бўлсин.

ЁЗУВЧИ ТИНГЛОВЧИЛАР ҲУЗУРИДА

Ўзбекистон халқ ёзувчиси Тоҳир Малик республика ИИВ Академияси малака ошириш факультети тингловчилари билан учрашди. Ушбу учрашувда адибнинг "Истиқлол" нашриётида чоп этилган навбатдаги "Жиноятнинг узун йўли" (Ким айбдор?) номли асарининг тақдироти ҳам бўлиб ўтди.

Ўзининг "Алвидо болалик", "Чарх-палак", "Сўнги ўқ", "Шайтанат", "Мурдалар гапирмайдилар" каби асарларида жиноят оламини турли кўринишларда акс эттирган ёзувчи янги асари мавзусига ўзгача ёндошиб, жиноятчи руҳий оламини таҳлил этади.

Учрашув иштирокчилари муаллиф асарларида гавдаланган сиймолар, воқеа, ҳодисалар, хусусан, "Шайтанат" романининг ёзилиш тарихи ҳақида ўзларини қизиқтирган саволларга жавоб олдилар.

Б. ЗАКИРОВ,
подполковник.

Шунақаси ҳам бўлади

АНТИКА ҚУРАШИБ

Яқинда Кўргонтепа туманида бўлиб ўтган бир воқеа икки ўғрини кулгига қолдирди.

Собир (исмлар ўзгартирилган) анчадан буён мол ўғирлаш билан кун кўради. Бу гал ҳам у қўшни қишлоқдаги бир ҳовлида боғлоқлик турган сигирни кўрди-ю, ақлини йўқотди. Ўзича режа туза бошлади. Режага биноан ярим тунда кўзлаган ҳовлига етиб борди. Ҳовлида қопагон ит бор. Аввал уни тинчитиш керак. Шунинг учун ҳам бир парча гўштни олиб, итга яқинлашди. Ит боғланмаганди. У Собирни кўрди-ю, хура бошлади. Собир гўштни ташлади. Ит лўкмани бир ямлаб ютди-ю, яна вовуллай бошлади. Собир иккинчи гўшт парчасини ташлади. Бу гал ит хурмади. Собирнинг оёқларига суйкала бошлади.

Собир. – Энди бир оз сабр қиласан.

У шундай дея молхонага кирди. Ит унга эргашди. Собир сигирни аста ечиб, ҳовли томон етаклади. Ҳамон ортидан эргашиб келаётган итни бир амаллаб ҳовлида қолдириш керак. Собир яна бир парча лаҳмни ҳовли ўртасига улоқтирди. Ит гўштга югуриши билан Собир сигирни дала томон ҳайдади. "Хар тугул эгаси билиб қолмади. Энди буни бозорга олиб бориш керак", хаёлидан ўтказди у.

У яқин орадаги бозорда сигирни пуллай олмаслигини яхши билади. Эгаси излаб келиши мумкин. Бошқа жойга бориш керак. Собир қўшни бозорга етиб келганида аллақачон тонг ёришиб улгурган эди.

– Э-йўқ, оғайни, – унинг кўкрагини силади

– Ака, сигир ўзингизникими?

Собир титраб кетди. Ёшгина йигит унга ҳайрат ила тикилиб турарди.

– Сигир ўзингизникими дейман?

– Ҳа, нима эди?

Собир шундай деди-ю йигит ушлаб турган сигирни кўриб... оғзи очилиб қолди.

– Бу сигир-чи, ўзингизникими?

Йигит ҳам ҳайрон:

– Ҳа, ўзимники...

Собир кўзларига ишонмасди. Чунки йигит унинг сигирини ушлаб турарди.

– Ахир, бу менинг сигирим-ку?

– Сиздагиси эса меники.

Икки ўғри мушталлашиб ўтиришмади. Муроса билан бозордан ташқарига чиқишди.

– Бугеи қизиқ бўлди-ку, ака, – Собирга юзланди йигит. – Бир - биримизнинг сигиримизни ўғирлаб келганга ўхшаймиз.

Хуллас, икки ўғри сигирларини алмаштириб, ортага қайтишди. Табиийки, бу ҳақда ички ишлар бўлимига хабар берилмади. Шунга қарамай бўлиб ўтган воқеа икки қишлоқда "дув-дув" гап бўлди.

Саминжон ҲУСАНЗОДА.

Бу-қизиқ!

ТИРИК ДЕТЕКТОРЛАР ОРАМИЗДА

Буни қарангки, орамизда бировнинг ёлгон ёки рост гапираётганини бехато аниқлай оладиганлар бор экан. Буюк Британия олимларининг мазкур йўналишдаги тадқиқотлари билан турли махсус хизматлар қизиқиб қолишди.

Тажибалар шуни кўрсатадики, бундай ноёб қобилият эгалари озчиликни – одамларнинг бор-йўғи 0,002 фоизини ташкил этар экан. Аммо улар энг замонавий ёлгонни аниқловчи детекторлардан ҳам сезгирроқдир. Асбобнинг "ташхиси" 70 фоиз

ҳолатда тўғри чиқса, нодир истеъдод эгаларида бу кўрсаткич 90 фоизни ташкил этади. Бунинг устига одам-детекторлар кишининг ёлгон ёки рост гапираётганини нафақат бевосита мулоқот чоғида, балки видеоёзувга қараб ҳам аниқлай олишади. Олимлар мўъжизавий жараён табиатини ўрганиш борасида изланишларни давом эттиришяпти.

								Фан	Пайгамбар
Вилоят	Жихоз, рўзгор буюми	Верди операси						Далил	
Пойтахт вилояти орамизда	Спирт тури								Куюш (арабча)
		Авто-марка					Акс, инкор		
		Оз							
Заб-зиянат буюми	"... ва Зухра"	Хонлик аскарари						Ирок-даги шаҳар	Немис файласуфи
Бухоро вилояти тумани					Бей-бутов (хонанда)	Амери-калик астроном	Касам		Ўзбек халқ мақоми
		Пойаб-зал хашаки	Езма иш						
								Куш аъзоси	
Аҳоли турар жойи		"... сон"							
Чанг								"... кола"	Чидам
		Хаёт уячови	Ситанинг ёри	Курк	Ширинлик	Со-монли, ҳайвон ёми			
							Муй-сафид		
Катта идиш	Кўри-ниши ухшаш ер	Ипак газ-лама	Танаэ-зул (ло-тинча)	Сайроқи куш ватани					
			Фасл			Истило қялиш		Француз импе-ратори	Тех-ника воси-таси

ЎТГАН СОНДА БЕРИЛГАН СКАНОРДНИНГ ЖАВОБЛАРИ ЭНИГА:

- Зафар.
- Зулайхо.
- Тўти. Фор.
- Сара.
- Йўловчи.
- Тасниф.
- Капитан.
- Педагогика.
- Лит. Радар.
- Дамка.
- Онон. Робия.
- Ардашер.
- Кўрк. Банк.
- Або. Ёт.
- Фил. Дон.
- Баркаш.

- БҮЙИГА:
- Ар. Ҳайит.
  - Ост. Чит. Ит.
  - Энергия.
  - Фараз.
  - Уфори.
  - Нағал.
  - Супермаркет.
  - Кандакор.
  - Да.От. Ипак.
  - Шоли.
  - Император.
  - Кан. Он. Бўр.
  - Драма.
  - Кинетика.
  - Уд. Дарбанд.

ЎЗБЕКISTON RESPUBLIKASI IIV BIRLASHGAN TAHRIRIYATI

MANZILIMIZ: 700029, Toshkent, Yunus Rajabiy ko'chasi, 1

Bosh muharrir Shuhrat MURODOV

Bosh muharrir o'rinbosari **Erkin SATTOROV**

Mas'ul kotib **Rahmatilla BERDIYEV**

Navbatchi **Qobiljon SHOKIROV**

Sahifalovchi **Zokir BOLTAYEV**

TELEFONLAR:

Bosh muharrir o'rinbosari 54-37-91.

Kotibiyat 139-73-88.

Muxbirlar 59-27-15.

139-77-23.

Buxgalter 139-75-37.

Faks 132-05-51.

E-mail: urmvd@globalnet.uz

Tahririyat hisob raqami 20210000700447980001, MFO 00421.

«Ipak yo'li» aksiyadorlik investitsiyaviy tijorat bankining Mirzo Ulug'bek bo'limi.

GAZETA O'ZBEKISTON MATBUOT VA AXBOROT AGENTLIGIDA 2003 YIL 24 NOYABRDA 007 RAQAM BILAN RO'YXATGA OLINGAN

Buyurtma J-001168. Boshlash — ofset usulida.

● Ko'chirib bosishda «Postda» dan olinganligini ko'rsatish shart

● Muallifning mulohazasi tahririyat fikriga mos tushmasligi mumkin. Maqolada keltirilgan misollar, raqamlar, ma'lumotlarning aniqligi uchun mualliflar javobgardirlar.

● Qo'lyozmalar tahlil qilinmaydi va qaytarilmaydi.

Hajmi — 6 bosma taboq.

52284 nusxada chop etildi.

Obuna raqamlari: Yalqin tartibda — 180 Tashkilotlar uchun — 366

Gazeta haftaning payshanba kunlari chiqadi.

Bosishga topshirish vaqti — 21.00. Bosishga topshirish — 21.00.

«O'zbekiston» nashriyot-matbaa ijodiy uyi bosmaxonasida chop etildi.

Korxonaning manzili: Alisher Navoiy ko'chasi 30-uy.

Internet va xorijiy matbuot vositalari asosida tayyorlandi.